

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filosofická

Diplomová práce

***Poetická a mecenášská činnost Philipa
Sidneyho a Mary Sidney Herbert***

Kristýna Sládková

Plzeň, 2023

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Evropská kulturní studia

Diplomová práce

***Poetická a mecenášská činnost Philipa
Sidneyho a Mary Sidney Herbert***

Kristýna Sládková

Vedoucí práce: PhDr. Martina Kastnerová Ph.D.

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2023

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedené prameny a literatury.

Plzeň, srpen 2023

.....

OBSAH

1	ÚVOD.....	1
2	DVŮR A VLÁDA KRÁLOVNY ALŽBĚTY I.	3
2.1	ALŽBĚTINSKÁ RENESANČNÍ VZDĚLANOST, LITERATURA A KULT MECENÁŠSTVÍ.....	7
3	PHILIP SIDNEY	10
3.1	DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ	10
3.2	SIDNEYHO KAVALÍRSKÁ CESTA PO EVROPĚ.....	11
3.3	PHILIP SIDNEY A JEHO MENTOR HUBERT LANGUET.....	14
3.4	PHILIP SIDNEY NA DVOŘE KRÁLOVNY ALŽBĚTY I.....	16
3.5	PHILIP SIDNEY A JEHO VZTAH S RODINOU ESSEXŮ	17
3.5.1	PENELOPE DEVEREUX.....	17
3.6	PHILIP SIDNEY MANŽELEM A VOJÁKEM	21
3.7	LITERÁRNÍ TVORBA PHILIPA SIDNEYHO.....	24
3.7.1	THE COUNTESS OF PEMBROKE'S ARCADIA (ARCADIA).....	26
3.7.2	OBRANA BÁSNICTVÍ.....	30
3.7.3	ASTROFEL A STELLA	36
4	MARY SIDNEY HERBERT, HRABĚNKA Z PEMBROKE	43
4.1	DĚTSTVÍ A VZDĚLÁNÍ MARY SIDNEY HERBERT	43
4.2	MANŽELSTVÍ S HRABĚTEM Z PEMBROKE	45
4.3	TRAGÉDIE, KTERÉ OVLIVNILY ŽIVOT I LITERÁRNÍ TVORBU MARY SIDNEY HERBERT	47
4.3.1	VZTAH MARY SIDNEY HERBERT A PHILIPA SIDNEYHO, DOKUD DO JEJICH ŽIVOTŮ NEZASÁHLA SMRT	50
4.4	LITERÁRNÍ ČINNOST MARY SIDNEY HERBERT	51
4.5	MARY SIDNEY HERBERT, PATRONKA UMĚNÍ.....	58
5	ZÁVĚR.....	61
6	POUŽITÁ LITERATURA	64
7	RESUMÉ.....	67

1 ÚVOD

Tato diplomová práce se zabývá alžbětinskou literární kulturou s ohledem na poetickou a mecenášskou činnost Philipa Sidneyho (1554-1586) a jeho sestry Mary Sidney Herbert (1561-1621). V práci bude zohledněn jejich sourozenecký vztah, i jejich vztahové vazby s jejich nejbližším okolím, které do značné míry ovlivňovalo různé aspekty jejich životů. V první části textu se proto budu věnovat přiblížení kulturně-historického dobového kontextu. Zaměřím se v ní na život a roky vlády královny Alžběty I. a s ní spojené poměry, které v Anglii panovaly. Dále bude pozornost věnována alžbětinské renesanční vzdělanosti a literatuře, spojené s rozvojem profesionalizace básnictví a kultem mecenášství.

Ve druhé části textu již bude pozornost věnována Philipu Sidneymu, jakožto významné osobnosti alžbětinské literární kultury. Nejprve se zaměřím na jeho rodinné zázemí, výchovu, studia a následně i na jeho iniciační cestu v rámci Kontinentu, při níž měl možnost setkat se s osobnostmi, které ho později velmi výrazně ovlivnily. Dále se budu věnovat vztahovým vazbám rodiny Sidney s rodinou Essex. V další kapitole se zaměřím na Sidneyho manželství, jeho roli na dvoře královny Alžběty I. i bitvu u Zutphenu, která se Sidneymu stala osudnou. V další části bude prostor věnován Sidneyho literární tvorbě. Konkrétně budou v této části analyzována tři jeho nejslavnější díla-*The Countess of Pembroke's Arcadia (Arkádie)*, *Obrana básnictví a Astrofel a Stella*.

Třetí část této diplomové práce se bude vztahovat k osobnosti Mary Sidney Herbert v kontextu alžbětinské literární kultury. Nejprve se zaměřím na její osobní život, její výjimečné vzdělání a dobu, kterou měla možnost strávit na dvoře v blízké společnosti královny Alžběty I. Text se bude dále zabývat i jejím manželstvím s Henrym Herbertem, druhým hrabětem z Pembroke a vztahem k jejímu bratrovi, Philipu Sidneymu. Následovat bude pasáž shrnující tragické události, jež dále významně ovlivnily jak její osobní život, tak zejména její literární a mecenášskou činnost. Dále bude představena literární činnost Mary Sidney Herbert, jejímž hlavním cílem bylo udržet literární odkaz jejího předčasně zemřelého bratra, významného renesančního básníka, Philipa Sidneyho v paměti příštích generací. Poslední strany

práce pak budou věnovány mecenášské činnosti Mary Sidney, která jí výrazně pomáhala udržet již zmiňovaný odkaz jejího bratra Philipa Sidneyho.

Cílem diplomové práce je představit osobnost Phillipa Sidneyho a Mary Sidney Herbert v souladu s dobovým kontextem alžbětinské renesance a dále následně analyzovat jejich kulturně-literární činnost se zřetelem k tématu profesionalizace literární kultury, u Mary Sidney Herbert dále rozšířenou o činnost mecenášskou, již můžeme v jejím případě považovat za velmi významnou. Dalším cílem diplomové práce je poukázat na vztahovou vazbu mezi Philipem Sidneyem a Mary Sidney Herbert s dalšími významnými osobnostmi alžbětinské literární kultury, které ovlivňovali jejich životy.

2 DVŮR A VLÁDA KRÁLOVNY ALŽBĚTY I.

První kapitola diplomové práce si klade za cíl představit dobový kontext alžbětinské Anglie s ohledem na popis života a vlády královny Alžběty I. V další části se poté zaměřím na rozvoj vzdělanosti a literární tvorby, o který se královna Alžběta zasloužila. Poslední část této kapitoly se věnuje rozvoji mecenášství a postupnému rozmachu profesionalizace básnictví.

Popis renesančního panovníka lze převzít ze spisů Machiavelliho, anebo další klasických myslitelů jeho doby, kteří zmiňují, že renesanční panovník disponoval větší mírou moci, kterou následně uplatňoval při rozvoji státu. Nebyl totiž panovníkem spoléhajícím se na predestinaci svého postavení, anebo svou nadřazenost. Renesanční panovník se naopak snažil být samostatným a opírat se z velké části spíše o své individuální prostředky a znalosti. Lépe tak přijímal a prosazoval změny, a tudíž neměl tendence pouze přebírat automaticky zaběhnuté tradice.¹

Machiavelliho charakteristiku renesančního panovníka lze dobře využít při popisu roků vlády anglické královny Alžběty I. Doba, kdy se Alžběta I. ujímá vlády (1558-1603), bývá zpravidla označována jako doba alžbětinská nebo také jako zlatý věk Anglie. Pokud se na alžbětinskou dobu zaměříme z poněkud širšího zorného úhlu, lze do tohoto období zahrnout přibližně posledních dvacet pět let vlády Alžběty I. a asi dvacet let vlády jejího následníka, Jakuba I. Jedná se o dobu ekonomických, společenských a technických proměn, v jejichž rámci jsou staré představy o světě nahrazeny představami zcela novými.²

Alžběta I. se narodila 7. září roku 1522. Byla dcerou krále Jindřicha VIII. a jeho manželky Anny Boleynové. Její narození nebylo příliš oslavováno, král totiž doufal v narození mužského potomka-dědice anglického trůnu.³ Princezna Alžběta byla již ve velmi útlém věku převezena na venkov, aby se jí tam dostalo patřičného vychování, které jí měly předat lady Margaret Bryanová a lady Anne Sheltonová, teta Anny Boleynové. Záměrem bylo, aby si zde osvojila všechny potřebné znalosti a dovednosti. Již jako mladé princezně se Alžbětě I. dostalo neobyčejného vzdělání. Pod vedením vzdělaných lektorů se Alžběta I. naučila několik jazyků, studovala také anglické klasiky,

¹Garin, Eugenio. *Renesanční člověk a jeho svět*. Str. 20.

²Bejblík, Alois; Hornát Jaroslav; Lukeš, Milan. *Alžbětinské divadlo: Shakespearovi předchůdci*. Str. 301-302.

³Greenblatt, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. Str. 687.

osvojila si rétoriku i matematiku, teologii i morální filosofii.⁴ Byla tak vzdělanější než většina mužů jejího postavení.

Svou vzdělanost uplatnila primárně po nástupu na královský trůn, jakožto neprovdaná žena. Její nezávislost vzbuzovala u jejích poddaných značné obavy. Věřili totiž, že žena je obětí slabosti svého pohlaví.⁵ Kromě vzdělávání dělala radost Alžbětě I. také jízda na koni, lov a sokolnictví nebo hudbu a tanec. Své hudební nadání zúročila při hře na loutnu, anebo na klávesové nástroje, stejně jako při zpěvu, a dokonce při skládání své vlastní hudby. Z ručních prací ovládala šití a vyšívání.

Alžběta I. se ujala vlády nad anglickým královstvím po smrti její starší sestry Marie v listopadu roku 1558. Jejím prvním úkolem bylo sestavit novou královskou radu, která bude schopna ji naplno podporovat v jejích rozhodnutích.⁶ Jako jednoho z prvních do své rady Alžběta I. jmenovala sira Williama Cecila. Byl jakousi hybnou silou, díky které královna dosahovala úspěchů. V královských službách setrval až do své smrti v roce 1598.⁷ Alžběta I. již před svou korunovací a stejně tak i po celou dobu vlády projevovala zájem o své poddané. Vydala se například na obhlídku Londýna, aby se mohla přesvědčit o tom, v jakém stavu se nachází země, jejíž vládou byla pověřena. Přestože se královna Alžběta I. snažila jasně oddělovat svůj soukromý a veřejný život, právě její soukromý život se na počátku její vlády nacházel v popředí politického programu rady. V zájmu rady totiž bylo, aby se problém, týkající se jejího manželství a s ním spojená otázka následníka anglického trůnu, vyřešil co nejdříve. Vzhledem k tomu, že královna nikdy provdána nebyla, pronásledoval ji tento problém a jeho důsledky téměř dalších třicet let.⁸ Alžběta I. se v době své vlády musela kromě záležitostí, týkajících se nástupnictví, vypořádat i s dalšími, ne příliš příjemnými záležitostmi. Po své nevládní sestře Marii se ujala vlády nad chudou zemí, která se potýkala s bezprávím a velkým zadlužením. Navíc musela Alžběta bojovat s nejednotou obyvatelstva země, která byla způsobena různorodým náboženským vyznáním poddaných. Proto byla pro Alžbětu I. klíčová především otázka upevnění anglikánské církve, jejíž vyznávání měla v úmyslu jakožto jediné schválit zákonem. V dubnu roku 1599 byl proto parlamentem schválen Zákon o nadřazenosti, díky

⁴ Greenblatt, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. Str. 687.

⁵ Shenk, Linda. *Learned Queen: The Image of Elizabeth I. in Politics and Poetry*. Str. 5

⁶ Loades, David. *Elizabeth I*. Str. 123.

⁷ Loades, David. *Elizabeth I*. Str. xxi.

⁸ Loades, David. *Elizabeth I*. Str. 130.

kterému byla Alžběta oprávněnou hlavou církve v Anglii. Dalším zákonem, který v té době vstoupil v platnost, byl Zákon o jednotnosti, který ukládal sloužit všechny bohoslužby v angličtině. Katolické mše byly tímto zákonem označeny jako nezákonné.

Dalším cílem královny Alžběty I. bylo snížení státního dluhu. Z tohoto důvodu se rozhodla prodat některé ze svých královských pozemků a zavedla šetrnější hospodaření s penězi na jejím dvoře. Součástí těchto nařízených opatření bylo například i omezení královských cest. Další cestou, jak dostat Anglii z dluhů, bylo podporování obchodu a snížení některých neúměrně vysokých daní, které si vynucovala od obchodníků její předchůdkyně, královna Marie. Svým aktivním a ke svým poddaným ohleduplným přístupem umožnila Alžběta I. návrat protestantských uprchlíků zpět do země, což také vedlo ke zlepšení anglického průmyslu. Finanční situaci Anglie zlepšilo i královnino odmítnutí účasti na finančně nákladných zahraničních válkách.

Jedině ve sporu s Filipem II. Španělským nenacházela Alžběta I. možnosti, jak dosáhnout míru. Důvodem k jejich sporu byla náboženská politika královny Alžběty I., která byla zaměřena proti katolíkům, a z ní vyplývající podpora odporu Nizozemců proti španělské nadvládě, což bylo pro španělského krále naprosto nepřijatelné. Válka mezi Anglií a Španělskem byla rozpoutána roku 1585. Důvodem k rozpoutání této války byla i poprava Marie Stuartovny, sestřenice královny Alžběty.⁹ Válka Anglie proti Španělsku se odehrávala jak na moři, tak i na souši. Vzhledem k faktu že Španělsko bylo námořní velmocí, královna věděla, že více škod Španělům způsobí tím, že napadne jejich obchodní lodě převážející stříbro. Přípravou a vedením expedice byl v létě roku 1584 pověřen Francis Drake. Jeho počínání bylo velmi úspěšné. To byla velká rána pro krále Philipa II., který se rozhodl pro útok na Anglii. Flotila čítající asi 125 lodí vyrazila ze Španělska. Dne 8. srpna se střetla anglická a španělská vojska.¹⁰ Anglii se podařilo v této námořní bitvě, třebaže nebyla žádnou námořní velmocí, úspěšně zvítězit. Toto vítězství pak zajistilo, že se Anglie mohla stát věhlasnou velmocí. Alžběta I. tak jen potvrdila svou velkou moc a pozoruhodné vladařské schopnosti.¹¹

⁹ Loades, David. *Elizabeth I.* Str. 235.

¹⁰ Doran, Susan. *Elizabeth I. and Foreign Policy.* Str. 51-54.

¹¹ Ford, Boris. *The age of Shakespeare.* Str. 15.

Aspirací Alžběty I. bylo nejen být dobrou královnou ve smyslu spravování celého území své říše, čímž mohla poukázat na slávu a moc anglické koruny, snažila se být především dobrou královnou pro své poddané. Často směrem k nim promlouvala a svými projevy je ujišťovala o náležité péči, o jejich bezpečí a klidu. V rámci své péče o poddané a snahy o zlepšení jejich životní úrovně se královna Alžběta I. rozhodla pro časté návštěvy nejrůznějších koutů celého svého království, během kterých od poddaných s díky přijímala dary a na oplátku věnovala náležitou pozornost jim i jejich stížnostem, pro které se obratem snažila nalézt nejlepší možné řešení. Na velkou moc královny Alžběty odkazoval svým charakterem i samotný dvůr. Jen dvořanů, zahrnujících šlechtice, důvěrníky, poradce, osobní strážce a sloužící, měla kolem sebe Alžběta přibližně na sedmnáct set.¹²

Královna Alžběta I. vždy patřila mezi velké obdivovatele umění. Zajímala se zejména o divadelní společnosti, které pro ni připravovaly představení a věnovaly jí literární díla. Byla také významnou patronkou vybraných osob, oplývajících uměleckým nadáním. V průběhu jejího panování tak docházelo k náležitému rozkvětu umění, které se královna snažila finančně podporovat, čímž nabádala umělce k tvorbě nových děl.¹³ Mezi podporovanými jedinci byli kromě dramatiků, malířů, hudebníků a skladatelů také například básníci. Jedním z podporovaných básníků byl například sir Philip Sidney, kterému bude věnována jedna z následujících kapitol této diplomové práce.

Královna Alžběta I. aktivně panovala nad Anglií až do roku 1602. V roce 1603 však došlo ke zhoršení jejího zdravotního stavu. Začátkem března roku 1603 již bylo zřejmé, že se blíží konec éry jejího panování. Královna Alžběta I. zemřela v podvečer dne 24. března 1603.¹⁴

Alžběta I. byla královnou, pro niž bylo nejdůležitější zajistit ve své zemi mír a stabilitu. Za její vlády došlo k posílení postavení anglikánské církve a protestantismu. Anglie se v době jejího panování také stala důležitou námořní velmocí a úspěchů dosáhla i na poli mezinárodního obchodu. Mezi další úspěchy Alžběty I. můžeme řadit neobyčejný rozvoj literatury a umění.

¹² Guy, John. *The Reign of Elizabeth I. Court and Culture in the Last Decade*. Str. 1-2.

¹³ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 15-16.

¹⁴ Loades, David. *Elizabeth I*. Str.301-302.

2.1 ALŽBĚTINSKÁ RENESANČNÍ VZDĚLANOST, LITERATURA A KULT MECENÁŠTVÍ

Za alžbětinskou literaturu bývají považována díla, jež byla vytvořena v době vlády královny Alžběty I. Období vlády Alžběty I. lze považovat za jedno z nejdůležitějších a nejplodnějších pro sféru anglické literatury. V tomto čase dochází k rozvoji divadel, poezie i prózy.

Konkrétně se jedná o období mezi léty 1575-1640. Na pozadí náboženské reformace, občanské války a královraždy dochází ke zlepšení dostupnosti vzdělání, které Alžběta I. považovala za velmi zásadní. U svých poddaných se ho snažila všemi dostupnými způsoby podporovat. Původně se lidem vzdělání dostávalo pouze v klášterních školách. Odtud se výuka začínala v této době přesouvat do nově vznikajících univerzit. Nově vytvořené vzdělávací osnovy vyzdvihovaly primárně studium rétoriky a literatury. V období renesance, a konkrétně i anglické renesance, můžeme pozorovat „*znovuobjevení a přehodnocení starověkého světa, jeho historie, filosofie a literatury.*“¹⁵ Renesanční vzdělanci se se zájmem obraceli ke spisům Platónovým, Cicerovým a Horatiovým, které překládali z latiny nebo francouzštiny do svého rodného jazyka. Tyto spisy byly pro anglické vzdělance též inspirací k vytvoření děl podobného typu. Kromě antických textů byla do angličtiny překládána také díla kontinentálních autorů, mezi něž může být zařazen například Michel de Montaigne nebo Francesco Petrarca.¹⁶ Docházelo tak k rozvoji literatury psané v národních jazycích, která se proto stávala dostupnější pro prostší obyvatele celé Anglie. Latina v tuto chvíli přetrvávala především v korespondencích mezi vzdělanci, kde sloužila jako mezinárodní dorozumívací prostředek.

V této době přicházela na scénu generace autorů, jakými byli například Edmund Spenser, Ben Jonson nebo Philip Sidney, kteří se při své tvorbě inspirovali řeckými klasiky a moderními evropskými klasiky. V rámci své literární tvorby se zabývali především literární teorií, apologií i obranou básnictví.¹⁷

¹⁵ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*. Str. XIX.

¹⁶ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*. Str. XIX-XX.

¹⁷ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*. Str. XIX-XX.

Smyslem vytváření teorií básnictví bylo vyzdvihnutí jeho mravního a etického účinku na společnost. Na mravní a etický účinek poezie upozorňoval zvláště Philip Sidney. Autoři teorií básnictví, mimo jiné, podporovali psaní textů v národních jazycích. Anglicky psanou literaturu považovali za jeden z možných prostředků, za pomoci kterého lze dosáhnout národní svébytnosti. Jejich úsilím bylo vymezit se vůči konkurenčním klasickým a stejně tak i kontinentálním kulturám, a i skrze ni kultivovat jedinečnou národní samostatnost.

V době vlády Alžběty I. se vůbec poprvé můžeme setkat s fenoménem profesionalizace literární tvorby. Před nástupem profesionalizace bylo obvyklé, že měl umělec své povolání, které mu přinášelo finanční prostředky a literární tvorbě se věnoval ve svém volném čase. S příchodem profesionalizace básnictví, tedy s přijetím oficiálního povolání básníka, bylo umělcům umožněno, aby se literární tvorbou živil.¹⁸ Profesionalizace literární kultury byla ale postupným procesem, v jehož rámci docházelo k postupnému ustavování místa literatury a básnictví v celkovém komplexu disciplín vědění a věd, které tehdy byly pro společnost přijatelné a mohly se kultivovat.

Alžbětinští básníci byli, pokud měla být jejich literární tvorba prací na plný úvazek, zpravidla závislí na podpoře jejich mecenáše. Mecenáši poskytovali svým svěřencům nejen finance, ale také náležitou ochranu a určitou prestiž. Oplátkou za jejich podporu jim byla sepsaná díla, v nichž byli mecenáši náležitě oslavováni. Mohlo by se zdát, že kult mecenášství se v této době teprve rozvíjel, ale není tomu tak. S kultem mecenášství se setkáváme již ve starověkém Římě. Samotné slovo mecenáš je odvozeno od Gaia Maecenata, jenž byl románským patronem literárního umění, žijícím asi v letech 70-8 př. Kristem. Přestože byl Maecenas rádcem pozdějšího prvního římského císaře Augusta, zůstává postavou, o níž toho víme jen málo. Jeho jméno je ale zmiňováno například již v dílech římského básníka Horatia.¹⁹

Služeb umělců na oplátku za finanční podporu nevyužívala jen královna Alžběta I., ale i jiní, finančně zajištění aristokraté. V rámci mecenášství jde primárně o vztah mezi podporovatelem umění, anebo věd a umělcem/vědcem. Tento vztah

¹⁸ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str.11.

¹⁹ Mountford, Peter. *Maecenas*. Str. 35, 37.

by měl být výhodný pro oba zúčastněné. Linda Levy Peck ve své knize *Court Patronage and Corruption in early Stuart England* popisuje vztah mecenáše a umělce jako fontánu s nepřetržitě tekoucí vodou. Tato tekoucí voda symbolizuje přízeň, kterou uděloval mecenáš svému umělci. Ta je na první pohled nepřetržitá a zdálo by se, že se pohybuje pouze jedním směrem. Neviditelnou součástí této fontány je ale voda vracející se ke svému prameni. Tímto příměrem se Levy Peck snaží naznačit, že mecenáš sice podporoval umělce, ale pro správně fungující vztah mecenáše a umělce bylo žádoucí, aby umělec na oplátku za poskytovaný patronát veřejně prezentoval svého mecenáše jako co možná nejlepšího člověka, který jen není obdařen dostatečně velkým umem na to, aby se sám literárně prezentoval.²⁰ Vztah mezi mecenášem a umělcem by se, s využitím terminologie dnešní doby, dal označit jako toxický. Umělec byl na mecenášově finanční podpoře závislý, a tak se musel dlouhodobě vypořádávat s tíživými obavami z náhlého ukončení spolupráce ze strany mecenáše. Pokud by se tak stalo, ztratil by stálý peněžní příjem, na kterém byl umělec, a potažmo i celá jeho rodina, závislý. Této nepříjemné situaci se umělec samozřejmě snažil za každou cenu předejít.²¹ Institut mecenášství je spojován i s rodinou rodu Sidney, které se věnují následující strany této diplomové práce.

²⁰Levy-Peck, Linda. *Court Patronage and Corruption in Early Stuart England*. Str.1.

²¹Levy-Peck, Linda. *Court Patronage and Corruption in Early Stuart England*. Str. 1-2.

3 PHILIP SIDNEY

Tato kapitola bude věnována osobě Philipa Sidneyho. Zaměřena bude na jeho život, vztahy a pozdější literární tvorbu. Nejprve se budu soustředit na jeho vzdělání, které bylo později zakončeno iniciační cestou po Evropě, v jejímž rámci měl možnost setkat se s mnohými intelektuály, kteří do budoucna výrazně formovali a ovlivňovali jeho život. V druhé části této kapitoly se zaměřím na analýzu Sidneyho nejvýznamnějších děl-*Arcadie a Obrany básnictví*. Analyzována bude taktéž jeho sbírka sonetů *Astrofel a Stella*.

3.1 DĚTSTVÍ A DOSPÍVÁNÍ

Sir Philip Sidney se narodil 30. listopadu roku 1554 jako nejstarší syn Henryho Sidneyho a lady Mary Dudley Sidney. Jeho původ byl výjimečný. Mary Sidney, rozená Dudley, byla totiž dcerou Johna Dudleyho, prvního vévody z Northumberlandu²² a sestrou Roberta Dudleyho, hraběte z Leicesteru, jednoho z královniných nejvýznamnějších a nejmocnějších oblíbenců. Navíc i Mary pojil velmi blízký vztah s královnou.²³ Philip Sidney získal své jméno díky svému kmotru Philipu II., španělskému králi. Po synu Philipovi se manželům Sidneyovým narodili další potomci, ovšem jen někteří z nich se dožili své dospělosti. Významným se stal jejich syn Robert Sidney, pozdější první vévoda z Leicesteru a dcera Mary Sidney, která se po uzavření sňatku s Henrym Herbertem stala hraběnkou z Pembroke. I oni jsou považováni za slavné autory alžbětinské doby.

Philip Sidney je známý jakožto muž, zosobňující tehdejší představu ideálního renesančního intelektuála—byl kultivovanou osobou vysokého postavení, dvořan, diplomat, cestovatel a také básník, který ideály, jež zdůrazňoval ve své tvorbě, naplňoval i ve svém životě. I vzhledem ke svému rodinnému postavení byl pro tyto role jaksi předurčen, a proto na ně byl náležitě připravován už od dob útlého dětství. Již v roce 1564 začal navštěvovat Shrewsbury School. Tato škola byla pro jeho vzdělání zvolena z toho důvodu, že město Shrewsbury patřilo do jurisdikce Henryho Sidneyho, otce Philipa Sidneyho. Zde se seznámil Fulkem Grevillem, budoucím ministrem financí Spojeného království, jeho pozdějším nejlepším přítelem. I díky tomuto blízkému

²² Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 24, 25.

²³ Greenblatt, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. Str. 947.

přátelství, trvajícím od jejich útlého dětství, mohl Greville po Sidneyho smrti sepsat jeho biografii. Sidney byl velmi pilným, chytrým a nadaným studentem a už v úvodu studia byl i s jeho přítelem Grevillem zařazen mezi pokročilé studenty. Studium na Shrewsbury School bylo časově velmi náročné. V Sidneyho rozvrhu dominovala především četba latinsky psaných děl, mezi které patřily například spisy Vergiliovy nebo Cicerovy. Philip Sidney byl natolik pilným žákem, že jeho, do jisté míry až přehnaný zápal do studia, jaksí vzbuzoval znepokojení jeho otce.²⁴

Po ukončení studia na Shrewsbury school se Philip Sidney rozhodl ve svých studiích i nadále pokračovat, a proto nastoupil na Christ Church v Oxfordu, jednu z nejprestižnějších institucí Spojeného království. Studium zde ukončil před šestnáctým rokem svého života, a to ještě dříve, než mu byl předán jeho vysokoškolský diplom. Vzhledem k Sidneyho vlohám a jeho spřízněnosti s Dudleyho rodem se od něj jednak očekával brzký sňatek a posléze i politická kariéra, ale také dokončení vzdělání skrze kavalírskou cestu. Philip Sidney byl proto na základě manželské dohody, vypracované 6. srpna 1569, zasnouben s nejstarší dcerou sira Williama Cecila, tehdy pouze třináctiletou Anne. Toto manželství se bohužel uzavřít nepodařilo. Pro Philipa Sidneyho to znamenalo možnost ukončit vzdělání a vydat se na kavalírskou cestu.²⁵

3.2 SIDNEYHO KAVALÍRSKÁ CESTA PO EVROPĚ

Fenomén kavalírských cest je fenoménem platným napříč evropskými zeměmi, mimo jiné i v prostředí českých šlechticů. Kavalírské cesty byly obvyklou součástí procesu vzdělávání většiny aristokratů, respektive těch, kteří si mohli dovolit finanční nákladnost celé akce. Předpokládalo se, že teoretické vzdělání by mělo být doplněno praktickou zkušeností, a proto byli mladí šlechtici po dokončení univerzitního vzdělání posíláni na tyto iniciační cesty. Rozdíly byly pouze v obvykle volených destinacích, kam šlechtici „na zkušenou“ odjížděli.

Philipa Sidneyho kavalírskou cestou ze Spojeného království na Kontinent pověřila královna Alžběta I. v květnu roku 1572. *Ze znění zmiňovaného povolení k cestě, které královna adresovala „svému věrnému a milovanému Philipu*

²⁴ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 26-29.

²⁵ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 46.

*Sidneymu...*²⁶ je možné odůvodnit, že k němu měla velmi vřelý vztah a důvěřovala jemu i jeho schopnostem. Úkolem Philipa Sidneyho bylo při kavalírské cestě především kultivovat svou znalost cizích zemí a stejně tak i jazyků, což byl zpravidla oficiální cíl takovýchto cest. Často ale byly tyto cesty šlechticů, které královna Alžběta posílala na kontinent, využívány i k jiným, daleko pragmatičtějším účelům, než jen aby zde šlechtici získali zkušenosti a kultivovali znalost cizích jazyků. Kavalírská cesta sloužila jako užitečný zdroj informací o poměrech panujících na Kontinentě. Jedná se o období, kdy v Evropě probíhaly náboženské války. V Anglii byla situace stabilizovaná. Zákonem oficiálně ustanoveným vyznáním zde bylo to anglikánské (protestantské) a královně Alžbětě se v této oblasti dařilo držet status quo. Na druhou stranu byla ale Anglie v neustálé tenzi s jinými evropskými zeměmi, v nichž byla náboženská situace odlišná. Anglie tak byla ve sporu například se Španělskem, tradičně katolickou zemí. Spory probíhaly mezi katolíky a protestanty i na území Francie.²⁷ Právě ve zmiňovaném roce 1572 ale došlo k podepsání anglo-francouzské dohody, v níž se Francouzi zavázali, že v případě, že by došlo k náboženskému konfliktu mezi katolickým Španělskem a protestantskou Anglií, nebudou Španělsku v otázce války nikterak nápomocní.²⁸

Právě Anglo-francouzská dohoda se stala důvodem, proč hrabě z Lincolnu v doprovodu své družiny, jejímž členem byl právě i Philip Sidney, opustil Londýn. Pas s povolením k této cestě Sidneymu královna podepsala pravděpodobně pouhé dva dny před jeho odjezdem. Pas dovoľoval Sidneymu cestovat napříč Evropou po dobu nadcházejících dvou let a mimo jiné měl být také pro Sidneyho jakousi zárukou bezpečí. Na cestu se Sidney vydal se třemi svými sluhy, čtyřmi koňmi a hotovostí v hodnotě asi jednoho sta liber. Protože se jeho cesta po Evropě nakonec protáhla na roky tři, bylo potřeba, aby mu další finanční obnos pravidelně posílal jeho otec, sir Henry Sidney.²⁹ Během iniciační cesty pokračoval Sidney i nadále ve svých studiích, věnoval se cestování, zajímal se o politické záležitosti a navazoval přátelství s mnoha

²⁶ Symonds, John Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 23.

²⁷ Berry, Edward. „Hubert Languet and the ‚Making of Philip Sidney‘“. *Studies in Philology*, 1988, roč. 85, č. 3, s. 305–320 [online] [cit. 9.2.2023]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/4174308>

²⁸ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 54.

²⁹ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 54-55.

předními evropskými aristokraty a intelektuály. Tato přátelství se pro něj stala přínosnými i v době po návratu zpět na královský dvůr.³⁰

Soupis zemí, které Philip Sidney během své tříleté iniciační cesty navštívil, zahrnuje Francii, Itálii, Německo a také Rakousko. Zcela zásadní byla pro Sidneyho doba strávená ve Francii. Do Paříže totiž přicestoval právě ve chvíli, kdy zde probíhal konflikt, který ho už navždy poznamenal. Událostí, která tolik formovala Sidneyho osobnost, stejně jako jeho následné vnímání politických záležitostí a jeho uměleckou tvorbu, by Masakr Bartolomějské noci, jež začal 24. 8. 1572. Jedná se o spor, který byl vyvrcholením tenzí mezi francouzskými katolíky a protestanty. Tradičně bývá spojován s oslavami sňatku dcery tehdejšího francouzského krále, Markéty z Valois, která si brala za manžela Jindřicha Navarského. Jejich manželství mělo vyřešit spory týkající se náboženského vyznání ve Francii, ale nakonec se stalo záminkou k systematickému vyvražďování protestantů v Paříži, odkud se pak tento spor rozšířil i do větších měst v rámci celé Francie. Během měsíce, následujícího po výše zmíněném masakru, bylo ve Francii zabito na padesát tisíc mužů, žen i dětí protestantského vyznání, bez ohledu na jejich společenské postavení. Pro Philipa Sidneyho, mladého Angličana, který byl v tomto okamžiku na samém začátku své kavalírské cesty, šlo, zcela určitě, o velmi silnou zkušenost. Až do srpna 1572 nečelil Sidney žádnému konfliktu. S určitou nadsázkou lze říci, že se s konflikty setkával jen prostřednictvím knih a znenadání byl svědkem vraždění nevinných lidí, které mohl pozorovat z první linie.³¹ Pomocnou ruku v této nelehké době podal mladému Sidneymu Francis Walsingham, otec jeho budoucí manželky Frances Walsinghamové. Lord Walsingham měl mladému Sidneymu zajišťovat bezpečí při zpáteční cestě do domoviny. I přes veškeré hrůzy, se kterými se ve Francii setkal, se Philip Sidney do Anglie vracet prozatím neplánoval. Francii sice opustil, místo návratu do své rodné země se však i se svou skupinou rozhodl vydat na svou další zahraniční cestu, tentokrát do Německa. Právě tam s ním před francouzským masakrem uprchl i jeho mladý přítel Philippe du Plessis Mornay, hugenotský aristokrat a teolog.³² Německo bylo pro Philipa Sidneyho další důležitou destinací, neboť se zde díky Francisu Walsinghamovi seznámil se svým pozdějším mentorem, Hubertem Languetem.

³⁰ Greenblatt, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. Str. 947.

³¹ Stillman, Robert E. *Philip Sidney and the Poetics of Renaissance Cosmopolitanism*. Str. 1.

³² Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 61.

3.3 PHILIP SIDNEY A JEHO MENTOR HUBERT LANGUET

Hubert Languet žil v letech 1518-1586. Byl francouzským diplomatem, reformátorem a humanistou původem z Burgundska. Pro Philipa Sidneyho se stal jednou z nejvýznamnějších osobností v jeho životě, především pak v průběhu jeho iniciační cesty po Evropě. K jejich setkání, které podle všeho inicioval lord Francis Walsingham, došlo v létě roku 1572. Od prvního momentu měl Languet na mladého Angličana velmi silný vliv a obrazně i doslova modeloval Sidneyho životní cestu. Hubert Languet od Francise Walsinghama přebral roli Sidneyho mentora a stal se jeho celoživotním učitelem.³³

Hubert Languet byl vnímán jako jeden z nejvzdělanějších humanistů v Evropě šestnáctého století. Proto bychom pro Sidneyho jen těžko našli kompetentnějšího mentora. Jeho úkolem bylo Philipa Sidneyho provést světem evropské politiky a vštípit mu zásady chování, hodné reformovaného státníka tehdejší neklidné doby.³⁴ Languet přistupoval ke své roli mentora velmi zodpovědně. Možná až přehnaně intenzivně se zajímal o život svého svěřence a také ho do značné míry ovlivňoval a utvářel tak jeho identitu. Inicioval totiž pro Sidneyho potřebné schůzky a kontakty s významnými politiky, intelektuály, vojevůdci. Sidneyho záměrem bylo tyto kontakty i nadále udržovat a rozvíjet. Languetovým druhým úkolem bylo dohlížet na proces Sidneyho dalšího vzdělávání. Směřoval ho a doporučoval mu, čemu má v rámci vzdělávání věnovat svůj čas a od čeho má naopak upustit. Svědky těchto Languetových snah jsme i v jejich vzájemné korespondenci. Korespondence, kterou si mezi sebou Languet a Sidney vyměňovali v dobách Sidneyho kavalírských cest, i v období po Sidneyho návratu do jeho rodné Anglie, je velmi rozsáhlá. Jsme z ní schopni načerpat poměrně velké množství informací o tom, jaký vztah si mezi sebou ti dva pěstovali. V korespondenci je nastíněn taktéž průběh Sidneyho vzdělávání atp.³⁵

Vztah mezi Hubertem Languetem a Philipem Sidneym bychom z dnešního pohledu označili jako velmi specifický. Odkazoval k takzvanému antickému konceptu přátelství. Vztah mezi Languetem a Sidneym byl platonický, založený primárně

³³ Berry, Edward. „*Hubert Languet and the ‚Making of Philip Sidney‘*“. *Studies in Philology*, 1988, roč. 85, č. 3, s. 305–320 [online] [cit. 9.2.2023]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/4174308>.

³⁴ Symonds, John Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 27.

³⁵ Berry, Edward. „*Hubert Languet and the ‚Making of Philip Sidney‘*“. *Studies in Philology*, 1988, roč. 85, č. 3, s. 305–320 [online] [cit. 9.2.2023]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/4174308>.

na intelektuálním přátelství, probíhajícím na velmi hluboké úrovni-i přesto, že byl Languet o celou jednu generaci starší než Philip Sidney. Na základě korespondence, ke které mezi těmito dvěma muži docházelo, jsme schopni vypožorovat, že více citu do přátelství vkládal Hubert Languet-možná právě vzhledem k věkovému rozdílu. Zatímco právě Languet byl, co se týče písemného kontaktu se Sidneyem, velmi konzistentní, možná až trochu urputný, ze strany Philipa Sidneyho docházelo k pravidelnému odepisování na Languetovy dopisy jen zřídka, a to i přesto, že k němu svým způsobem vzhlížel.

Languet se při utváření Sidneyho identity snažil, aby byl odrazem ideálního renesančního intelektuála. Sidneyho úkolem mělo být postupné naplňování vysokých očekávání, která vůči němu měla jak jeho vlastní rodina, tak i Hubert Languet a jeho další přátelé. V Languetových očích byl Philip Sidney geniálním mladým Angličanem, u něhož by si mohl získat podporu při snaze přesvědčit královnu, aby si počínala aktivně a eventuálně zasáhla v případě vzniku evropských náboženských válek a ochránila tak evropské protestanty.³⁶ Nadějného mladého muže ve Philipu Sidneyem ovšem nespatořoval pouze Hubert Languet. Zájem o rozvíjení Sidneyho dovedností a znalostí projevovaly i další významné osobnosti alžbětinské doby, starší muži vysokého postavení, mezi něž můžeme zařadit například Williama Cecila, Williama z Orange anebo Francise Walsinghama.³⁷

Období zimy na přelomu let 1574 a 1575 strávil Philip Sidney ve Vídni. Na jaře pak pokračoval Do Prahy, Drážďan, Heidelbergu, Štrasburku a Frankfurtu. Jeho cesty byly na žádost královny předčasně ukončeny a do Londýna se Sidney vrátil v červnu téhož roku. V době svého odjezdu na kavalírskou cestu po Evropě byl Philip Sidney šestnáctiletým mladíkem, který se vydal na cesty s cílem doplnit své dosavadní teoretické vzdělání také o praxi. Zpět do Londýna se vrátil po třech letech jakožto mladý muž s ukončeným vzděláním, navíc bohatší o mnoho zkušeností, díky kterým mohl vstoupit do své nové životní etapy, jakou byl život na královském dvoře.³⁸ Po návratu k anglickému dvoru již nebyla korespondence mezi Philipem Sidneyem a Hubertem Languetem tak častá. Hubert Languet zemřel dne 30. září 1581 v Antverpách. Přestože z tohoto období nebyla dochována korespondence, která by

³⁶ Greenblatt, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. Str. 947.

³⁷ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 24.

³⁸ Symonds, John Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 32-33.

odkazovala k tomu, jaký vztah mezi těmito dvěma muži v posledních měsících Languetova života byl, Sidney musel zcela určitě pociťovat lítost nad ztrátou člověka, který měl v jeho životě tak důležitou roli-přeci jen, Languet Sidneymu prokazoval náklonnost a povzbuzoval ho i v těžších chvílích, kdy královna Sidneymu tolik nedůvěřovala a zdálo se, že jeho kariéra stagnuje.³⁹

3.4 PHILIP SIDNEY NA DVOŘE KRÁLOVNY ALŽBĚTY I.

Philip Sidney se do rodné Anglie vrátil z kavalírské cesty jako dospělý muž, zvyklý jednat s významnými učiteli. Od doby svého příjezdu v květnu 1575 až do jeho odchodu jakožto velvyslance v březnu 1577 pobýval na dvoře královny Alžběty I., kde bylo jeho hlavním úkolem doprovázet královnu na dvorní slavnosti a ceremonie. Při těchto slavnostech mu byl poskytován prostor, v jehož rámci mohl veřejně prezentovat svůj talent a doposud nabyté zkušenosti. Mimo to se pod přísným dozorem svého otce věnoval také administrativě a stejně tak i vojenským povinnostem.⁴⁰ Jedná se o období, kdy se Sidney začíná věnovat básnické tvorbě.

Během dvou let strávených na královském dvoře se Philipovi podařilo zajistit si postavení uznávaného dvořana, jenž si lehce získává náležité uznání ostatních. Uznání ostatních dvořanů i zkušenosti, které nabyl v době své zahraniční cesty, byly důvodem, proč se Philipovi Sidneymu v roce 1577, tedy v jeho pouhých dvaceti dvou letech, naskytla příležitost, účastnit se jeho první zahraniční politické mise. Jeho úkolem, jakožto velvyslance, bylo společně se svou družinou a společníkem Fulkem Grevillem dorazit ke královskému dvoru Rudolfa Habsburského, kterému měl prvně vyjádřit lítost královny Alžběty I. nad ztrátou jeho otce Maxmiliána a zadruhé předat její blahopřání k nástupu na císařský trůn.⁴¹ K těmto účelům propůjčila královna Philipovi Sidneymu loď a také finanční obnos čítající dva tisíce liber.⁴² Skrytým a fakticky mnohem důležitějším záměrem této zámožské výpravy, v čele s dvaadvacetiletým Sidneym, bylo informovat knížata, vyznávající protestanskou víru, o možnosti zřízení obranné ligy na odpor proti římskokatolickému Španělsku, a tím tak posílit rovnováhu v rozvržení sil ve střední Evropě.⁴³ Sidney se i se svou výpravou vrátil do Anglie po

³⁹ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 217.

⁴⁰ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 84-87.

⁴¹ Symonds, John Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 85.

⁴² Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 117.

⁴³ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 120.

třech měsících, během kterých se setkával s významnými osobnostmi, mezi něž patřil například i Vilém I. Oranžský. Po svém návratu zpět do Anglie vedl rozsáhlou korespondenci s vlivnými personami, přičemž s jinými osobnostmi docházelo dokonce i k osobním setkáním na anglické půdě. Tato skutečnost je pro nás potvrzením vzdělání a vlivu Philiipa Sidneyho.

3.5 PHILIP SIDNEY A JEHO VZTAH S RODINOU ESSEXŮ

Po ukončení své kavalírské cesty a návratu ke královskému dvoru měl mladý Philip Sidney možnost seznámit se s rodinou hrabat z Essexu. Rodina Devereux, respektive hrabata z Essexu, byla významným anglickým šlechtickým rodem, který se později stal spřízněným jak s královnou Alžbětou I., tak i s rodinou Philipa Sidneyho. Nejvíce ovlivnila Sidneyho život Penelope Devereux, později provdaná Lady Rich. Rod Essexů byl ale s rodinou rodu Sidney spřízněn také prostřednictvím různých rodinných sňatkových vazeb, které budou popsány později.

S Walterem Devereux, prvním hrabětem z Essexu se Philip Sidney seznámil poté, co se v létě roku 1576 připojil ke svému otci, Henrymu Sidneymu, na výpravě do Irska. V témže roce měl Philip Sidney možnost seznámit se s potomky hraběte z Essexu. Hrabě doufal, že by se jeho nejstarší dcera, Penelope Devereux, mohla stát manželkou mladého Philipa Sidneyho.⁴⁴ K sňatku mezi Penelope Devereux a Philipem Sidneym však nikdy nedošlo. Přesto se Penelope Devereux stala velmi významnou osobou v Sidneyho životě.

3.5.1 PENELOPE DEVEREUX

Penelope Devereux žila v letech 1563-1607. Byla nejstarší dcerou Waltera Devereux a Lettice Knollys. Byla to právě matka Penelope Devereux, Lettice Knollys, díky níž byla rodina Devereux spřízněna s anglickou královnou Alžbětou I. Lettice Knollys byla totiž královninou sestřenicí. Kromě dcery Penelope se manželům Devereuxovým později narodila dcera Dorothy (1565) a synové Robert (1567) a Walter (1569). Nejmladším byl syn Francis (1569), který zemřel ještě v dětském

⁴⁴ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 106-108.

věku. Své dětství strávila Penelope Devereux i její mladší sourozenci v sídle Chartley v Staffordshiru. Essexova kariéra vojáka ve službách královny se s domácím životem příliš neslučovala, a proto vyrůstaly děti hlavně pod vlivem jejich matky. Lettice Knollys se tak pro své dcery stala ženským vzorem, se kterým se později mohly ztotožňovat.⁴⁵

Lettice Knollys dbala na vzdělání svých potomků. Penelope Devereux byla tedy šlechtičnou stejně vzdělanou, jako byla například její vrstevnice a sestra jejího pozdějšího ctitele, Philipa Sidneyho, Mary Sidney Herbert. Penelope Devereux byla známá svým talentem pro hudbu a jazyky. Ovládala francouzštinu, španělštinu a italštinu. Mimo jiné byla nadanou tanečnicí, zpěvačkou a hráčkou na loutnu.⁴⁶

K prvnímu setkání Penelope Devereux a Philipa Sidneyho došlo v roce 1576, když Sidney doprovázel královnu spolu s hrabětem z Leicesteru do Chartley Castle, sídla hraběte z Essexu, kam byla královna pozvána jeho chotí, hraběnkou z Essexu. Jak již bylo naznačeno, Penelope Devereux se měla na přání svého otce, hraběte z Essexu, stát Sydneyho manželkou. K sňatku mezi Penelope Devereux a Philipem Sidneyem nikdy nedošlo. Philip Sidney byl po celý svůj dosavadní život zasmušilým a vážným mladíkem o němž jeho přítel Fulke Greville prohlašoval, že snad ani nikdy nebyl bezstarostným veselým chlapcem. Místo po ženění toužil po vysokém postavení a po naplnění jeho vznešených ambicí na postu státníka.⁴⁷

O několik měsíců později, konkrétně 21. září roku 1576 Walter Devereux, první hrabě z Essexu, umírá. Poručníkem lady Devereux se po Essexově smrti stal Henry Hastings, třetí hrabě z Huntingdonu. Z jeho rozhodnutí vzešlo, že se manželem Penelope Devereux stane Robert, třetí baron Rich, později hrabě z Warwicku. Jejich sňatek, později odsouhlasený i královnou Alžbětou I., proběhl 1. listopadu 1581.⁴⁸ Z Penelope Devereux se tak stala Lady Rich. Z dochovaného záznamu o jejich svatbě víme, že manželství Roberta Riche a Penelope Devereux nebylo nikdy šťastné.⁴⁹

Již před zmíněnou svatbou, od začátku ledna roku 1581, pobývala Penelope Devereux na královském dvoře, kde plnila funkci královniny služebné. Byla důležitou

⁴⁵ Freedman, Silvia. *Poor Penelope: Lady Penelope Rich, an Elizabethan Woman*. Str. 8.

⁴⁶ Freedman, Silvia. *Poor Penelope: Lady Penelope Rich, an Elizabethan Woman*. Str.

⁴⁷ Symonds, John Addington, *Sir Philip Sidney*. Str. 38.

⁴⁸ Freedman, Silvia. *Poor Penelope: Lady Penelope Rich, an Elizabethan Woman*. Str.1.

⁴⁹ Varlow, Sally. *The Lady Penelope: The lost tale of love and politics in the court of Elizabeth I*. Str. 87.

součástí královnina společenského života.⁵⁰ Úkolem Penelope Devereux i ostatních služebných bylo královně dělat společnost při večeřích, tanečních zábavách, hrách a hostinách. „*Služebné byly připraveny pobavit svou paní zpěvem a hraním, stejně jako konverzací s ní.*“⁵¹ Tato mladá žena oslnila celý dvůr nebyvalou krásou a stejně tak i hudebním nadáním a svou láskou k tanci.

Díky své kráse, vzdělání a intelektu se Penelope Devereux brzy stala významnou osobností na alžbětinském dvoře. Měla možnost ovlivňovat vysoce postavené osobnosti renesanční Anglie-svého nevlastního bratra Roberta Devereuxe, druhého hraběte z Essexu, a svého pozdějšího milence a později i manžela Charlese Blounta, prvního hraběte z Devonshiru. „*Nebylo sice dokázáno, že by zastávala jakoukoliv, byť nižší politickou funkci, přesto však sehrála klíčovou roli v události, která mohla naprosto změnit dosud zavedený chod anglických dějin.*“⁵²

Touto událostí byla vzpoura jejího nevlastního bratra a královnina oblíbence Roberta Devereuxa, druhého hraběte z Essexu, ke které došlo roku 1601. V její nemilost upadl po událostech, jež se začaly již v roce 1599. Tou dobou byl hrabě z Essexu pověřen královnou, aby vedl anglické vojsko proti Irům. Jeho úkolem bylo pokusit se uklidnit situaci, která v Irsku panovala, a nastolit zde anglickou nadvládu. Essexovo tažení do Irska nebylo úspěšné. Proto se Robert Devereux posléze rozhodl uzavřít příměří s vůdcem irských rebelů, Tyronnem. Ke smíru mezi těmito dvěma muži došlo i přesto, že královna Essexovi ve svých dopisech výslovně nařizovala, aby se smířícími podmínkami v žádném případě nesouhlasil. Po návratu do Anglie Essex věděl, že padl v královninu nemilost. V důsledku dalších intrik byl Robert Devereux uvrhnut královskou radou do domácího vězení. Po propuštění z vězení Devereux pociťoval křivdu plynoucí ze ztráty královniny přízně. Společně s několika přáteli se rozhodl pro tažení směrem ke královskému paláci. Jejich záměrem bylo zbavit královnu Alžbětu I. špatných rádců, kteří vůči nim intrikovali. Právě tuto výpravu Alžběta I. později interpretovala jako povstání. V důsledku toho byli jedinci, zainteresovaní v této záležitosti, souzeni. Hrabě z Essexu byl odsouzen k trestu nejvyššímu-za tuto rebelii byl 25. února roku 1601 popraven. Přestože byla Penelope Devereux v celé záležitosti zainteresovaná, svému bratrovi později pomáhala, a

⁵⁰ Freedman Sylvia. Poor Penelope: *Lady Penelope Rich, an Elizabethan Woman*. Str. 1.

⁵¹ Freedman, Sylvia. Poor Penelope: *Lady Penelope Rich, an Elizabethan Woman*. Str. 40.

⁵² Freedman, Sylvia. Poor Penelope: *Lady Penelope Rich, an Elizabethan woman*. Str. V.

nakonec byla obviněna ze spiknutí vůči královně, podařilo se jí dosáhnout svého propuštění. Popřela totiž, že by se na tomto spiknutí, jakkoliv podílela, a svou nevinnu si dokázala obhájit.⁵³

Penelope Devereux nebyla jen velmi vlivnou ženou na alžbětinském dvoře. Stala se také múzou mnoha soudobých umělců, mezi nimiž byl i již zmiňovaný Philip Sidney. Byť o lady Penelope nejprve nejevil žádný zájem a navrhovaný sňatek s ní odmítal, později si uvědomoval náklonnost, kterou k této dámě začal chovat. Bohužel k tomuto uvědomění Sidney dospěl až po provdání Penelope Devereux za lorda Riche.⁵⁴ Philip Sidney choval city k Penelope Devereux až do své smrti v roce 1586. Svou náklonnost jí projevovat ve sbírce sonetů nazvané *Astrophel a Stella*.

Vztahová vazba rodů Devereux a Sidney neexistovala jen díky náklonnosti Philipa Sidneyho k Penelope Devereux. Kromě Penelope Devereux jsou s rodinou Sidney spřízněny i další ženy z rodu Essexů. První z nich byla Lettice Knollys, matka Penelope Devereux, jejímž prvním manželem byl Walter Devereux, první hrabě z Essexu. Po jeho smrti se provdala podruhé, tentokrát za Roberta Dudleyho, hraběte z Leicesteru, královnina favorita. Tyto vdavky proto vyvolaly značnou nelibost ze strany Alžběty I. Traduje se, že Lettice Knollys s Dudleym uzavřela sňatek poté, co svého prvního manžela otrávila. Robert Dudley byl zároveň bratrem Mary Dudley Sidney, matky Philipa Sidneyho a Mary Sidney Herbert. Byl to právě Robert Dudley, kdo roku 1577 dohodl sňatek Mary Sidney, své neteře, s o třicet let starším Henrym Herbertem, svým přítelem a velmi zámožným mužem. Po Leicesterově smrti uzavřela Lettice Knollys ještě třetí manželství. Jejím manželem se tentokrát stal sir Charles Blount. Blount byl však rok po jejich sňatku popraven. Důvodem k jeho popravě byla podpora Roberta Devereuxa, druhého hraběte z Essexu, nevlastního bratra Penelope Devereux.⁵⁵

Jako nejvíce paradoxní lze popsat propojení rodin Essex a Sidney díky Frances Walsinghamové, dceři Francise Walsinghama, jednoho z mentorů Philipa Sidneyho, jenž se později stal jejím manželem. Frances Walsinghamová se po smrti jejího manžela Philipa Sidneyho stala manželkou Roberta Devereuxa, druhého hraběte z Essexu, nevlastního bratra Penelope Devereux. Nacházela se tak ve zcela zvláštní

⁵³ Freedman, Sylvia. *Poor Penelope: Lady Penelope Rich, an Elizabethan woman*. Str.126-148.

⁵⁴ Symonds, John Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 37.

⁵⁵ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 71-72.

situaci. Vzhledem k okolnostem a rodinným vazbám jejího nynějšího manžela, docházelo k poměrně častému kontaktu mezi ní a lady Rich, múzou jejího prvního manžela, díky níž vznikl jeden z jeho nejvýznamnějších literárních počinů-sbírka sonetů *Astrofel a Stella*.⁵⁶

V této kapitole byly uvedeny jen některé ze vztahových vazeb rodin Essex a Sidney. I z výše popsaných propojení dvou významných rodů alžbětinské Anglie lze dospět k závěru, že k utváření jejich vzájemných vztahů docházelo za pozoruhodných okolností, z nichž mnohdy pramenily skandály.

3.6 PHILIP SIDNEY MANŽELEM A VOJÁKEM

Po odmítnutí sňatku s Penelope Devereux se manželkou Philipa Sidneyho stala v roce 1583 teprve šestnáctiletá Frances Walsinghamová, dcera jeho dobrého přítele, Francise Walsingama, který působil během Bartolomějské noci ve Francii coby jeho poručník. Přesný datum jejich svatby ovšem není znám. Pro Philipa Sidneyho se zdálo býti uzavření sňatku s mladou Frances Walsinghamovou výhodné. Walsingham totiž přislíbil zaplacení dluhů rodiny Sidneyových, o kterých se Sir Henry Sidney zmiňoval ve svých dopisech, adresovaných siru Francisi Walsinghamovi.⁵⁷ Kromě toho se také sir Walsingham zavázal, že v prvních měsících po plánované svatbě zajistí Sidneymu a své dceři příbytek, ve kterém budou moci přebývat.⁵⁸

Manželství Philipa Sidneyho trvalo pouhé tři roky a jeden den. K rozdělení tohoto mladého manželského páru došlo z důvodu Sidneyho náhlé smrti, která nastala po zranění, jež Philip Sidney utrpěl v bitvě u Zutphenu. Ačkoliv by se mohlo zdát, že vzhledem k dobrým rodinným vztahům, především pak se svým tchánem, sirem Walsinghamem, bude mít Philip Sidney blízko i ke své manželce, nebylo tomu tak. O svou mladou novomanželku nejevil Sidney příliš velký zájem. Na vině byl pravděpodobně i velký věkový rozdíl. Zatímco Sidney byl již dospělým, a navíc dosti zkušeným mužem, jeho novomanželka byla teprve dospívající dívkou.⁵⁹ Společného

⁵⁶ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 73.

⁵⁷ Symonds, John Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 110-113.

⁵⁸ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 227.

⁵⁹ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 253

potomka se pár dočkal necelý rok po svatbě. Jejich dcera Elizabeth se narodila v průběhu října roku 1585. Její křtiny poté byly naplánovány na 20. listopad. Kmotrou Sidneyho dcery se stala královna Alžběta, po které byla její kmotřenka pojmenována.

Rodinný život Philipa Sidneyho a jeho manželky byl narušen boji v Nizozemí, kam byl Philip Sidney povolán královnou Alžbětou coby guvernér Flushingu. Byl nucen odcestovat jen chvíli po narození své dcery a kvůli svým povinnostem v zahraničí nebyl přítomen ani na jejích křtinách, které se konaly na st. Olave 's Hart Street. Odjezd od dvou nejdůležitějších žen v Sidneyho životě pro něj zřejmě nebyl lehkou záležitostí.⁶⁰

Sidney si byl vědom těžkého úkolu, který ho čekal-zabránit tomu, že by se Evropa musela potýkat se zánikem náboženských a politických svobod, k čemuž by jistě došlo, pokud by se podařilo postupujícím španělským vojákům naplno prosadit protireformační postoje a Anglii tak zasadit smrtící úder.

Philip Sidney byl velmi odvážný a ctižádostivý muž a 21. září, se při pochodu směrem k Zutphenu, městu, které bylo državou Španělů již od roku 1583, rozhodl, že následujícího dne vyrazí do boje coby voják. Byl smířen s tím, že by se mu mohl tento boj stát osudným. V den rozhodujícího boje pokryla bitevní pole velmi hustá mlha, v níž byl střelou zasažen nejprve Sidneyho kůň, kterého ještě odvedli a Sidney se pak vrátil do útoku. O chvíli později byl zasažen i sám Sidney. Utržil ránu z muškety, která zasáhla jeho levé stehno v místě nad kolenem.⁶¹

O Philipově zranění se prostřednictvím Leicesterova dopisu dozvěděli i na královském dvoře. Dopis byl záměrně psaný tak, aby mohl být veřejně čtený u královského dvora. Leicester v něm podává informace o tom, že přes své počáteční obavy, vyplývající z vážnosti zranění Philipa Sidneyho, může sdělit, že se jeho zdravotní stav zlepšuje, což, jak Leicester v dopise uvádí, potvrdili i ošetřující lékaři. Navíc měl Sidney dle všeho ideální podmínky k zotavení. Ke zhoršení Sidneyho zdravotního stavu došlo až o několik dní později. Začal se potýkat s proleženinami, způsobenými dlouhým ležením, jeho poraněná noha páchla a byla zasažena gangrénou, již vyvolala bakteriální infekce, která se Philipovi do rány dostala. Poslední dny svého života Sidney protrpěl ve velkých bolestech. Jedinou možností, jak Sidneymu pomoci a zachránit mu život, bylo mu střelou zasaženou nohu amputovat.

⁶⁰ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 278.

⁶¹ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 295.

O Amputaci se ale zřejmě nikdo z přítomných lékařů nepokusil. I přes velké bolesti a horečku setrval Philip Sidney v poklidu a zachovával si duševní rovnováhu. Ještě pár dní před svou smrtí si krátil čas strávený na lůžku tvorbou prozaických děl. V posledních dnech byla sepsána také Sidneyho poslední vůle. Jakožto velmi spravedlivý a štědrý muž rozdělil svou pozůstalost mezi své příbuzné, známé a nezapomněl ani na své dlouholeté sluhy nebo na královnu, které věnoval drahokam v hodnotě jednoho sta liber.⁶²

Phillip Sidney zemřel 17. října 1586 kolem druhé hodiny odpolední v nizozemském Arnhemu. Údajně měl zemřít v náručí svého tajemníka, který měl kvůli sepsování posledních Sidneyho odkazů spočinout na lůžku vedle něj. Z posledního dopisu, který byl sepsán pouhou jednu noc před Sidneyho smrtí, můžeme vyčíst, že jeho touha po životě byla velká a vůbec u něj nedocházelo k uvědomění, že mu zbývá jen několik posledních hodin života. Po Sidneyho smrti se u jeho lůžka sešli všichni jeho přítomní blízcí. O Sidneyho smrti byla o pár dní později informována Walsinghamova rodina i královna Alžběta, která tak přišla o oddaného dvořana a vojáka, jenž jí byl velkou oporou v bojích se Španělskem. Jeho smrt zarmoutila i Španěly, kteří, by se, jak by bylo možno předpokládat, měli spíše radovat z úbytku jednoho nepřítele. Lítost nad Sidneyho skonem vyjádřil i královnin úhlavní nepřítel Filip Španělský, Philipův kmostr.⁶³

Sidneyho mrtvé tělo bylo nabalzamováno a převezeno do Flushingu, kde zůstalo po dobu osmi dní. Prvního listopadu pak bylo anglickým vojskem s veškerými vojenskými poctami doprovázeno k plavidlu s černými plachtami, které ho následně dopravilo k Tower Hill. Sidneyho velkolepý pohřeb se konal 16. února 1587 v katedrále svatého Pavla. Průvod, jdoucí u této příležitosti Londýnem, čítal na sedm set truchlících mužů.⁶⁴ Pompézní, a navíc do posledního detailu propracovaný pohřeb, byl financován Sidneyho tchánem, lordem Francisem Walsinghamem. Jednalo se o tak nákladnou záležitost, že i velmi bohatého vedoucího pracovníka, patřícího k tajným službám královny Alžběty, jakým Walsingham byl, málem zruinovala. Kromě velice nákladného pohřbu bylo nutné splatit také všechny dluhy Philipa Sidneyho a jeho otce

⁶² Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 296-301.

⁶³ Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 10.

⁶⁴ Hannay, Margaret P., Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 10.

Hanryho Sidneyho. Tento dobrý skutek, který pro rodinu Sidneových Walsingham vykonal, přivedl do dluhů jeho samotného. Aby dluh dále nenarůstal, přikázal Walsingham, aby byl v případě jeho smrti pohřben v noci a bez obřadu, což mu bylo v roce 1590 splněno.⁶⁵

3.7 LITERÁRNÍ TVORBA PHILIPA SIDNEYHO

Philip Sidney bývá zpravidla vnímán jako výtečný renesanční básník, který sepsáním svých děl nemalou měrou přispěl k anglické literární tvorbě. Obecně lze říci, že aby se tvorba renesančního básníka stala úspěšnou tak, jako tomu bylo právě u Philipa Sidneyho, měl by tento básník naplňovat určité ideály, mezi které řadíme nejen schopnost tvořit fiktivní světy. Ideální renesanční básník by měl být mužem pevně dodržujícím obecně ustanovené morální zásady, mužem vzdělaným a zběhlým v umění i jazyce a nadto být ještě mužem, který bravurně ovládá umění mluveného projevu.⁶⁶

Philip Sidney se začal literární tvorbě více věnovat ve druhé polovině šestnáctého století, kolem roku 1578, tedy ve svých dvaceti čtyřech letech, a věnoval se jí ještě na své smrtelné posteli v roce 1586. Již po svém návratu z tříleté kavalírské cesty v roce 1575, poté, co vzrostla jeho popularita na alžbětinském dvoře, začal být známý jako „tvůrce královských zábav“. Součástí těchto královských zábav byla různá dvorní vystoupení nebo více či méně propracované alegorické hry.⁶⁷ Sidneyho prvním počinem byla pravděpodobně hra s názvem *The Lady of May*, sepsaná roku 1587. Sidney ji poprvé prezentoval, když královna navštívila jeho strýce, hraběte ze Leicesteru, v jeho venkovském sídle ve Wansteadu, kde byl Philip tou dobou také přítomný. Jednalo se o pastorální dílo, obsahující alegorické výjevy, týkající se královny Alžběty a jejího plánovaného sňatku s vévodou z Anjou. K navrhovanému sňatku královny Alžběty I. s francouzským katolíkem se stavěla odmítavě nejen většina obyvatel soudobé Anglie, ale i protestantská šlechta. Součástí hry Philipa Sidneyho je jeho prosba, v níž oslavuje královnu jako velkou a moudrou panovnici. V následujícím

⁶⁵ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 300.

⁶⁶ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 27.

⁶⁷ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney: The Major Works*. Str. IX.

textu Sidney předkládá královně své argumenty, kterými se jí snaží dokázat, že její případný sňatek s francouzským vévodou by byl pro osud anglického království fatální chybou.⁶⁸ Po prezentaci tohoto díla královna Alžběta Sidneyho s rozzlobením na čas propustila ze svého dvora.⁶⁹

Po propuštění z královského dvora našel Phillip Sidney své útočiště ve Wiltonu, panství, které patřilo jeho milované mladší sestře Mary Sidney Herbert, hraběnce z Pembroke. Sidney na tomto místě pobýval po dobu sedmi měsíců.⁷⁰ Vzdálen od královského dvora, zažíval Sidney pocity uvolnění a svobody, které se odrážely v poezii vytvořené v tomto období. Čas, který tu strávil, se pro něj stal velmi důležitým. Vzniklo zde jedno z jeho velmi důležitých prozaických děl, které je dnes zkráceně známé jako *Arcadia*. Plný název tohoto jeho díla zní *The Countess of Pembroke's Arcadia*. Jak již ze samotného názvu této pastorální romance vyplývá, záměrem Philipa Sidneyho bylo věnovat ji své mladší sestře Mary Sidney Herbert, hraběnce z Pembroke, se kterou ho pojil velmi blízký vztah, ještě více prohloubený společnou zálibou v literární tvorbě.⁷¹ Díky velké pohostinnosti Henryho Herberta, jeho švagra, mohl Philip Sidney svůj nově nabytý volný čas trávit se svou sestrou Mary Sidney a jejími přítelkyněmi, jejichž náklonnost si náležitě užíval.⁷² Sidneyho literární tvorbu ženy do značné míry ovlivnily a z velké části je právě jim také určena. Zvláště v literatuře určené ženám se mohl Sidney zbavit otěží, kterými by byl svázán, pokud by i nadále zůstal u královského dvora a svou tvorbu věnoval předně Alžbětě I., anebo například lordu Walsinghamovi.⁷³ V roce 1581 začal Philip Sidney tvořit svá další důležitá díla-Astrofela a Stellu, velký soubor sonetů a Obranu básnictví, emotivní řeč, která je, jak již samotný název díla jasně vypovídá, věnována poezii a její obraně.⁷⁴

V literární tvorbě Philipa Sidneyho jsme schopni odhalit určité rysy, které by se daly označit jako pro ni charakteristické. Sidney byl národním básníkem a jedním z příznačných rysů jeho literární tvorby je proklamace používání anglického jazyka. Sidney považoval používání národních jazyků při tvorbě literárních děl za důležité především proto, že si byl vědom faktu, že v takovém případě budou daná literární díla

⁶⁸ Sidney, Philip. *The Lady of May*.

⁶⁹ Greenblatt, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. Str. 948.

⁷⁰ Addleshaw, Percy. *Sir Philip Sidney*. Str. 168.

⁷¹ Symonds, John Addington, *Sir Philip Sidney*. Str. 76.

⁷² Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 139.

⁷³ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 19.

⁷⁴ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney: The Major Works*. Str. XXII.

dostupnější i obyčejnému lidu.⁷⁵ Dalším rysem, signifikantním pro Sidneyho literární tvorbu, je její propojení s dobovým politickým kontextem. Sidney se ve svých dílech snaží také o reflexe sociální úlohy poezie. Tvrdil totiž, že jejím úkolem je vést čtenáře k morálnímu účinku, který by měl v lidech vzbuzovat touhu po konání dobra. Tato touha by měla být podle Philipa Sidneyho v lidech probuzena prostřednictvím zobrazení toho, co v nich samotných vzbuzuje libost, a tudíž je nenásilným, ba naopak zcela příjemným způsobem vede ke cnosti. Kromě morálního účinku Sidney u poezie vyzdvihuje její smysl v rámci vzdělávání.

Během Sidneyho života nikdy nedošlo k vytištění jeho děl. Ta, přestože byl Sidney vynikajícím literátem, který výtečně odváděl svou práci, vždy kolovala pouze ve formě rukopisů v rámci okruhu jeho rodiny, přátel a známých.⁷⁶ Z důvodu náhlé smrti Sidney svá literární díla nikdy nedokončil. O dokončení Sidneyho rozpracovaných děl a stejně tak i o jejich následný tisk se zasloužila až jeho sestra Mary Sidney Herbert. Zasloužila se tak o vybudování kultu Philipa Sidneyho. Sydneyho smrt tak dala možnost vzniku dalším příběhům, jejichž hlavní aktérkou byla jeho sestra, která se usilovně snažila, aby jméno Sidney žilo i nadále.⁷⁷

3.7.1 THE COUNTESS OF PEMBROKE'S ARCADIA (ARCADIA)

Sidneyho dílo *The Countess of Pembroke's Arcadia*, které se obecně vžilo pod zkráceným názvem *Arcadia*, bylo, jak již bylo uvedeno, sepsáno asi v roce 1580 po jeho odchodu z královského dvora do Wiltonu. Zde měl Philip Sidney, osvobozen od dvorských povinností, prostor, který mohl věnovat hlavně své literární tvorbě. *Arcadia* tu sice nevznikla celá, ale můžeme říci, že alespoň její podstatná část vznikla právě zde. Nejprve Sidney sepsal první část tohoto díla, která nese název *The Old Arcadia* (*Stará Arcadia*). Její celek byl původně složen z pěti knih. Když Sidney své dílo dokončil, nebyl s ním zcela spokojen. Proto v roce 1583, po sňatku s Francis Walsinghamovou, přistoupil Sidney k jejímu výraznému rozšíření. Nové, o takřka tři knihy rozšířené zpracování tohoto Sidneyho literárního díla, je nyní označováno jako

⁷⁵ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 143.

⁷⁶ Addleshaw, Percy. *Sir Philip Sidney*. Str. 190.

⁷⁷ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 45.

The New Arcadia (Nová Arcadia).⁷⁸ Jedná se o nejobsáhlejší dílo pocházející z pera Philipa Sidneyho.

První část díla Philipa Sidneyho-Stará Arcadia je pastorální romancí, v jejíž první knize jsou popisována dobrodružství princů Pyrocla a Musidora a osudy vévody z Arcadie, jeho manželky Gynecii a jejich dvou dcer.⁷⁹ Příběh tohoto Sidneyho díla se odehrává v Arcadii, zemi, které vládne vévoda Basilius. Basilius byl panovníkem dobrým a spravedlivým až do chvíle, kdy se při své cestě do Delf prostřednictvím věštby dozvěděl, že bude terčem posměchu svého lidu, jelikož se jeho manželka Gynecia zamiluje do jiného muže, se kterým pak následně bude mít i milenecký poměr a jejich společné dcery se vdají pod svou úroveň. Neštěstí se údajně nevyhne ani zemi, které vládne. Z věštby si Basilius odnáší zjištění, že jeho země bude napadena nepřáteli, kteří ho navíc připraví o post panovníka Arcadie. Vévoda této věštbě uvěří a na základě informací, které se dozví, začne jinak velmi schopný a racionálně uvažující panovník jednat velmi iracionálně. Aby ochránil sebe, svou rodinu i svou zemi, rozhodl se vládu nad Arcadií předat do rukou svého dobrého přítele Philanxe a následně i se svou rodinou utéci do exilu, kde mu má být nápomocen jeho služebník Dametas. Dalšími důležitými figurami, zásadním způsobem ovlivňujícími děj celého Sidneyho díla, jsou bratřenci Pyrocles a Musidorus, princové, jež celá země zná díky jejich hrdinským činům. První z nich, Pyrocles, se zamiluje do Basiliovy dcery a rozhodne se, že se s ní musí setkat. Pro tuto cestu se rozhodl zvolit převlek za amazonskou ženu, díky kterému doufal, že se ke své favoritce snadněji dostane. Kvůli převleku je však terčem posměchu Musidora, muže, který se rozhodl mu na cestě za láskou dělat společnost. Jejich cesta je zakončena úspěchem, protože se jim podařilo Basiliovu rodinu, a předně jeho dceru, vyhledat.⁸⁰

V tomto momentě se začíná příběh Sidneyho Arcadie komplikovat a na řadu přichází velké množství zvrátů. Pyrokles je ve svém počínání tak úspěšný a jeho převlek za ženu je tak věrohodný, že se do něj zamiluje samotný Basilius. Zamilování se nevyhne ani Pyroklovu doprovodu, Musidorovi. Ten si totiž uvědomí, že chová city k Basiliově druhé dceři. Stejně jako jeho přítel se Musidorus rozhodne využít možnosti převleku, aby se mohl dostat blíže ke své vyvolené. Není ovšem tak odvážný, aby

⁷⁸ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney: The Major Works*. Str. XXII.

⁷⁹ Symonds, John Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 86.

⁸⁰ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney*. Str. xxiii.

zvolil převlečení za ženu. Vstříc své vyvolené se tedy vydá v převleku pastýře.⁸¹ Děj Sidneyho příběhu se nadále rozvětjuje, a tedy i značně komplikuje. Pro tuto diplomovou práci je ale takovéto nastínění děje dostačující.

Hlavním tématem, kterému se Sidney ve Staré Arcadii věnuje, je láska ve všech jejích podobách (Basiliova milenecká láska k manželce, rodičovská láska k jeho dvěma dcerám, neopětovaná láska Pyroklova, žárlivá láska Gynecii). Kromě převažujícího tematizování lásky je v tomto díle věnován prostor také myšlenkám týkajícím se politiky. Sidney zde reflektuje své dosavadní životní zkušenosti, které nabyt při své iniciační cestě po Evropě, stejně jako na dvoře královny Alžběty I. Arcadia, jejímž panovníkem je vévoda Basilius, v sobě má, do jisté míry, odrážet soudobou Anglii. Proto je v tomto díle znázorněn státní systém, který nese podobné znaky jako státní systém nastavený v soudobé Anglii. I postavy, vyskytující se v tomto díle, mají představovat skutečné osobnosti, v jejichž obklopení Philip Sidney žil. Philisides, kterému Basilius ve spěchu předával vládu nad Arcadií těsně před svým úprkem do azylu, má zosobňovat samotného Sidneyho, k čemuž odkazuje i použití nápadně podobného jména, stejně jako povahové rysy, ze kterých je jasně patrné, že se Sidney při psaní snažil vykreslit sám sebe. Sidney chtěl v tomto díle poukázat také na fakt, že se povaha člověka může měnit v závislosti na okolnostech, které v něm vyvolávají nejrůznější emoce, od kterých se následně jeho budoucí chování odvíjet. Sidney se snažil poukázat na fakt, že pokud jednaly postavy příběhu iracionálně, nastal v zemi i v jejich životech zmatek a určité bezvládní. Chce tak upozornit na to, že jedině v případě, že se člověk bude chovat racionálně, cnostně a navíc bude dodržovat nastavené morální zásady, bude i vše kolem něj v rovnováze a bude tak nastaven ideální stav fungování věcí a okolností.

Arcadia je dílem, které je ze své podstaty pro jeho čtenáře poněkud obtížné. Sidney v něm předkládá složité epizody, zkomplikované ještě o odbočky-čtenář se tedy v ději snadno ztratí.⁸²

Přestože Sidney v jeho poslední vůli zdůrazňoval své přání, aby jeho dílo náleželo jen jeho mladší sestře Mary Sidney Herbert, hraběnce z Pembroke, byla to právě ona, kdo se ho rozhodl s pomocí Sidneyho přítele Fulka Grevilla zrevidovat

⁸¹ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to sir Philip Sidney*. Str. xxiii.

⁸² Symonds, John Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 82.

a následně vydat jeho tištěnou verzi. Existují tedy tři verze Sidneyho Arcadie – Stará, dokončená Arcadia, Nová, ale nedokončená Arcadia a posmrtně složená Arcadia. Otázkou ale zůstává, proč se Philip Sidney rozhodl Arcadii napsat a jak velký měl být rozsah její revize. Další otázkou, kterou si odborníci kladou, je, zda vznikaly verze Arcadie jako separovaná, odlišná díla nebo zda Sidney považoval Starou Arcadii za jakýsi předstupeň pro mnohem podstatnější dílo, které přišlo později. Poslední otázkou, kterou se dnešní odborníci snaží zodpovědět je, jak měla podle plánů Philipa Sidneyho zrevidovaná Arcadia skončit.⁸³

Výše položené otázky vyplývají z rozdílnosti Staré a Nové Arcadie. Tato rozdílnost obou verzí má za následek určitou nekompatibilitu úplného závěru, se kterou se ostatně setkáváme v průběhu čtení celého revidovaného díla. V případě, že se odborníci táží po Sidneyho záměrech s jeho dílem, pro jejich určení je nutné v rámci Nové Arcadie oddělit ty pasáže, které psal Sidney původně pro Arcadii Starou. Můžeme tak určit pořadí, v jakém Philip Sidney své dílo revidoval. Takové snahy se objevovaly již v dřívějších dobách. Studie vytvořené v minulém století poukazují na fakt, že revize všech částí díla rozhodně nebyla provedena ve stejném rozsahu.⁸⁴

Co se týče revidované verze tohoto Sidneyho díla, zdá se, že přestože se Sidney rozhodl pro sepsání Nové Arcadie, pravděpodobně nechtěl upustit ani od kterékoliv části Staré Arcadie, čehož si můžeme povšimnout v Nové Arcadii, kde jsou s výjimkou asi pěti nebo šesti stran původní témata ponechána. Přesto se v novém zpracování setkáváme s nedostatkem adaptace, pravděpodobně způsobeným kompletní revizí všech částí díla.⁸⁵

V souvislosti se Sidneyho revizí tohoto díla vyvstává otázka, jak měla být podle jeho plánu Nová Arcadia zakončena. Podle názoru jeho přítele Fulka Grevilla měl být konec Nové Arcadie ve shodě s koncem té Staré, nehledě na vývoj děje.⁸⁶

Ačkoliv si nejsme jisti ani záměrem, s jakým Sidney toto dílo utvářel, ani jeho plánovaným koncem, důležité je, že si Arcadia získala velmi mnoho příznivců, obdivovatelů i pokračovatelů⁸⁷, mezi něž patřil například i William Shakespeare.

⁸³ Schneider, Regina. *Sidney's Rewriting of the „Arcadia“*. Str. 1-2.

⁸⁴ Schneider, Regina. *Sidney's Rewriting of the „Arcadia“*. Str. 3-5.

⁸⁵ Schneider, Regina. *Sidney's Rewriting of the „Arcadia“*. Str. 5-6.

⁸⁶ Schneider, Regina. *Sidney's Rewriting of the „Arcadia“*. Str. 27

⁸⁷ Addleshaw, Percy. *Sir Philip Sidney*. Str. 76.

3.7.2 OBRANA BÁSNICTVÍ

Obrana básnictví, v originále *The Defence of Poesy*, je dalším slavným literárním dílem Sira Philipa Sidneyho. Jednalo se o jeho celkově třetí literární počín. Jako vůbec první napsal Sidney dílo určené pro královnu Alžbětu I., které je dnes obecně známé jako *Lady of May*. O rok později, tedy v roce 1578, potažmo v roce 1580 dotvořil Sidney k obrazu svému dílo *The Countess of Pembroke's Arcadia*, pojmenované na počest jeho mladší sestry Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroke. Konečně pak vytvořil právě Obranu básnictví, dílo sepsané jakožto emotivní řeč, jehož účelem měla být právě obrana poezie. K její publikaci došlo roku 1595, tedy devět let po smrti jejího autora, nicméně této oficiálně publikované verzi předcházela ještě neautorizovaná verze nesoucí název *An Apology for Poetry*.⁸⁸ Ta přestala být brzy po vydání autorizované verze veřejně dostupná v rámci Sidneyho intelektuálního kruhu. Při psaní tohoto díla byl Sidney zcela určitě ovlivněn klasickými vzory, na něž v díle v několika případech explicitně odkazuje.⁸⁹ Z tohoto důvodu by se Obrana poezie měla dostat výhradně do rukou vysoce vzdělané sorty čtenářů⁹⁰, kteří budou schopni orientace v rámci celkového kontextu historie poetiky a také budou obeznámeni s aktuálními diskusemi.⁹¹

Jedná se o první raně novověké dílo, jehož autor si kladl za cíl obhájit prvenství poezie před beletristickou literaturou. Poezii Philip Sidney vnímal jako naprosto autonomní formu poznání, díky níž jsme schopni jednat tak, aby bylo naše chování v rámci veřejného prostoru v souladu s nastavenými morálními zásadami, a tím bylo umožněno, aby ve společnosti panovala všeobecná spokojenost. Důležitost propojení vzdělání, četby a vlády, potažmo kultivovaného veřejného vystupování, začal Sidney vnímat již v době své iniciační cesty, a to především v momentě, kdy se ve francouzském hlavním městě ocitl ve chvíli, kdy zde probíhal Masakr Bartolomějské noci, po níž začal vnímat poezii jako prostředek, který má ve své moci zajistit bezpečnost a ochranu života lidí.⁹²

⁸⁸ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The literary response to sir Philip Sidney*. Str. xx.

⁸⁹ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 35.

⁹⁰ Stillman, Robert, E. *Philip Sidney and the Poetics of Renaissance Cosmopolitanism*. Str. 28.

⁹¹ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 35.

⁹² Stillman, Robert, E. *Philip Sidney and the Poetics of Renaissance Cosmopolitanism*. Str. vii.

Základem, ze kterého se Philip Sidney při tvorbě *Obrany básnictví* rozhodl vycházet, je převážně aristotelský koncept umění jako mimesis. Další Sidneyho inspirací byl Horatiův spis *O umění básnickém*, ve kterém Horatius hovoří o tom, že poezii je možno vnímat jakožto slovní obrazy (speaking pictures). Tezi, zdůrazňující společenskou funkci poezie, převzal Sidney rovněž z tohoto spisu. Na základě myšlenek, které Sidney v *Obraně* prezentuje, můžeme zřejmě předpokládat, že kromě Horatiova spisu *O umění básnickém*, znal Sidney taková díla, jakým byla například Aristotelova *Poetika* a *Rétorika* nebo rétorické spisy Ciceronovy a Quintilianovy, se kterými se pravděpodobně seznámil již v době své iniciační cesty napříč Kontinentem.⁹³

Za hlavní motiv Sidneyho *Obrany básnictví* můžeme považovat touhu po definici přesného místa poezie mezi ostatním věděním. Sidney vnímá poezii jakožto díla, která jsou díky své výmluvnosti schopna překlenout propast mezi posvátným a světským. Je to právě výmluvnost poezie, díky které je možné uplatňovat určitou moc nad jejími čtenáři v rámci veřejné sféry a dosahovat tak toho, že jejich chování bude pravděpodobněji mravnější. Stejnou moc pak podle Sidneyho bude poezie mít i na pracovníky, působící například ve sféře politické, jakožto i na panovníky, které dokáže osvobodit od hříšnosti. Proto je podle Sidneyho poezie jediným prostředkem, díky kterému je možné svět osvobodit od hříšnosti a tyranie. Ostatní vědecké disciplíny tento úkol podle jeho názoru nezvládnou. Odmítavý postoj Sidney zaujímá obzvláště vůči historii a filosofii.⁹⁴

Jeho cílem nebylo vytvořit další důmyslný výklad, týkající se dané problematiky. Své teze vztahuje hlavně k chování jedinců v rámci společnosti a kultury. V úvodu *Obrany poezie* se setkáváme s příběhem, který byl Sidneymu vyprávěn během jeho iniciační cesty. Tento příběh se týkal vychvalování jezdeckého umění. Po vyslechnutí tohoto příběhu nebyl Sidney uchvácen argumenty z teorie a praxe, zaujaly ho spíše pocity a pohnutky vypravěče příběhu. Proto je pro něj i v *Obraně básnictví* důležitější zaujmout čtenáře hlavně skrze pociťované emoce, spíše, než si čtenáře získávat logickou argumentací a obecně platnými teoriemi.⁹⁵ Při strukturaci svého díla si Sidney zvolil stejný postup, jaký lze vysledovat u klasické soudní řeči. Ačkoliv nám argumenty,

⁹³ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 35-36.

⁹⁴ Stillman, Robert, E. *Philip Sidney and the Poetics of Renaissance Cosmopolitanism*. Str. vii-viii.

⁹⁵ Sidney, Philip. *The Defence of Poesy*. Str. 212.

kteřé Sidney v *Obraně* uvádí, nezavdávají důvod hledat v nich jakoukoliv strukturu,⁹⁶ částečně jsme schopni ji ve spisu najít. Základní myšlenky, které jsou zde Sidneym prezentovány, lze shrnout do šesti základních oblastí:

- 1) Vymezení místa poezie mezi ostatními vědami vyzdvihnutím jejích účinků, jimiž se odlišovala především od morální filosofie a historiografie;
- 2) Koncepce poezie jakožto umění nápodoby a uchopení básnictví jako tvorby slovních obrazů (speaking pictures);
- 3) Moc poezie překročit hranice přírody (a produkovat „another nature“);
- 4) Moc poezie morálně a společensky směřovat její čtenáře;
- 5) Vyvrácení výhrad vůči básnictví;
- 6) Komentář k anglicky psanému básnictví.⁹⁷

Všech šest uvedených okruhů se v rámci *Obrany básnictví* argumentačně prolíná. Jak již bylo ve výše uvedeném výčtu zmíněno, prvním cílem Philipa Sidneyho bylo v rámci *Obrany Básnictví* vytyčit místo poezie, které doposud nebylo dostatečně jasně definováno. Nebylo proto jasné, zda bychom poezii měli pojímat jakožto umění nebo jako vědu (artes X sciencia)-problém lze shledávat v tom, že poezie v sobě ukrývá část obojího a ani sám Philip Sidney není v názoru na tuto problematiku jednotný. Jednou proto hovoří o básnictví jakožto o umění, jindy jako o vědě. V českém jazyce je v tomto případě dobře užitečný obecný termín „disciplína“. Nutno podotknout, že Philip Sidney vnímá básnictví jako literaturu v obecném slova smyslu (zahrnuje do ní jak oblast poezie, prózy, tak i dramatu). Místo básnictví se pak snaží vymezit na základě vymezení vůči dalším disciplínám, zejména vůči morální filosofii a historiografii. Pokud totiž srovnáme všechny tři disciplíny, zjistíme, že poezie je v tomto případě jakýmsi prostředníkem, v jehož rámci jsou už obě disciplíny obsaženy a nadto je básnictví ještě přesahuje. Všechny disciplíny by totiž měly být schopny vyvolávat v člověku určitý morální účinek (cnost), poezie ale umí být přesvědčivější než filosofie a historiografie, vede totiž její čtenáře k dobru prostřednictvím zobrazování toho, co v nich vzbuzuje pocity libosti a tím je nenásilným, a navíc velice příjemným způsobem vede k touze po cnostném chování a vystupování.⁹⁸ K tomu, aby básník mohl čtenáři

⁹⁶ Stillman, Robert, E. *Philip Sidney and the Poetics of Renaissance Cosmopolitanism*. Str. 103.

⁹⁷ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 38-39.

⁹⁸ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 222-226.

prostřednictvím poezie předávat učení a správně nastavené morální hodnoty, musí být i on sám vzdělaný a ovládat mravní zásady.

V *Obraně básnictví* se Philip Sidney dále vyjadřuje i ke schopnosti poezie vzdělávat své čtenáře, což je podle něj jedna z vlastností, díky které se odlišuje od ostatních disciplín.⁹⁹ Vzdělávání je poezie dle Sidneyho názoru schopná proto, že se jedná, jak již bylo podotknuto, o umění schopné nápodoby (an art of imitation). Nápodobu ale v tomto případě nemůžeme chápat v jejím doslovném významu. Měli bychom ji chápat spíše jako určité zpodobňování, díky čemuž u ní můžeme vnímat její potenciál k tvorbě. Díky poezii jsme schopni v našich myslích pozorovat obrazy, které jako by k nám promlouvaly (speaking pictures) a tím nás učily a zároveň v nás vzbuzovaly pocity potěšení (to teach and delight). Zde tedy opět můžeme vnímat Sidneyho vyzdvihování emotivní síly poezie.¹⁰⁰

Díky schopnosti nápodoby a tvořivé síle, která je podle Sidneyho poezii vlastní, ji vnímá stejně jako božského tvůrce. Jestliže tedy o poezii můžeme říci, že disponuje stejnou mocí jako božský tvůrce, pak básník musí být tvůrce, prorok (převzato z řeckého porozumění básníka jakožto proroka).¹⁰¹ Zde tedy vidíme další důvod výjimečnosti poezie oproti ostatním disciplínám – u všech ostatních věd totiž vnímáme jejich závislost na přírodě, zatímco poezie jako jediná dokáže vytvořit svou vlastní skutečnost (another nature), čímž ji dalekosáhle převyšuje.¹⁰²

Aby mohl člověk neomezeně čerpat výše zmíněné benefity, kterými ho může poezie obohatit, musí být podle Sidneyho čtenář ochotný vést po otevření knihy dialog. Jedině pokud budeme otevření, může poezie začít měnit náš způsob myšlení a stejně jako dříve nastavené morální hodnoty a život celkově.¹⁰³ Měnit naše myšlení a dělat z nás tak lepší bytosti, je dle Philipa Sidneyho v moci komedie, stejně jako tragédie. Především komedie byla ale středem zájmu a často čelila nařčení z toho, že je odporná a má na svědomí maření lidského charakteru. Přitom jejím cílem bylo pouze imitovat omyly a chyby běžných smrtelníků. Dělá to ovšem takovým způsobem, aby bylo

⁹⁹ Alexander, Gavin. *Sidney's The Defence of Poesy and Selected Renaissance Literary Criticism*. Str. lx.

¹⁰⁰ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 40-41.

¹⁰¹ Sidney, Philip. *The Defence of Poesy*. Str. 214.

¹⁰² Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 41.

¹⁰³ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The literary response to sir Philip Sidney*. Str. xxvii, xxxi.

každému divákovi hned jasné, že se jedná právě o chyby, kterým se bude chtít následně ve svém osobním životě vyvarovat.¹⁰⁴

Philip Sidney má tendenci opěvovat poezii také z důvodu její starobylosti. Uvádí, že z poezie pramení všechny ostatní nauky a nadále z ní čerpají. Poezie je pro něj také velice univerzální disciplínou, díky čemuž, podle jeho slov, nikdy nenastala situace, že by byla zatracována sečtělými národy. O její speciálnosti vypovídá i fakt, že s jejím zatracováním se nesetkáme ani u divokých národů. Zcela výjimečnou dělá poezii fakt, že jejím obsahem nemohou být nikdy věci zlé. Poezie učí jen dobrou a tím těší své vlastní čtenáře¹⁰⁵

Jak již bylo v textu práce dříve uvedeno, poezie se musela vyrovnávat s řadou námitek. Vůči těm se snaží Sidney vystoupit a uvést je na pravou míru. Sidney vnímá, že námitky, které posměváčci vůči poezii vznášejí, můžeme rozdělit do čtyř oblastí:

- 1) Nesouhlas s formou verše a rýmu;
- 2) Úvahy o existenci disciplín, které se dají považovat za prospěšnější, a označování poezie jako té, která je „matkou všech lží“ a „kojnou zlořádů“;
- 3) Názor, že básnictví má tendenci oslabovat u čtenářů tendenci k jednání;
- 4) *Argumenty filosofie, zejména proti klamnosti a zhoubnosti poezie.*¹⁰⁶

Sidney jasně poukazuje na ubohost tendence těchto posměváčků vyzdvihoval určité disciplíny na základě znevážení jiných. S každým jedním argumentem znevažujícím místo poezie se snaží postupně vypořádat. Uvádí, že rým a verš není v žádném případě nutným znakem poezie, poezie může být dle Sidneyho slov tvořena bez rýmů a veršů a je to tak naprosto v pořádku. Důležitá je podle něj především harmonie celého díla, díky níž má čtenář větší šanci zapamatovat si informace předávané v textu. K druhému okruhu námitek všech posměváčků Sidney uvádí, že mají možná pravdu v tom, že čas lze věnovat i jiným aktivitám než jen čtení poezie, ovšem, zde je podle něj důležité znovu vyzdvihnout morální účinek, který poezie na své čtenáře má, stejně jako její ostatní benefity. Sidney přidává komentář i k nařčení poezie z toho, že je „matkou všech lží“. Tuto premisu považuje za prostou vši logiky. Básník, potažmo poezie, podle něj může být jen těžko lhářem už jen z její podstaty.

¹⁰⁴ Sidney, Philip. *The Defene of Poesy*. Str. 229-230.

¹⁰⁵ Sidney, Philip. *The Defence of Poesy*. Str. 232.

¹⁰⁶ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 44-45.

Poezie ani básník sám totiž nic netvrdí, a proto nemůže ani lhát. Je to spíše čtenářova mysl, která si předkládaný obraz nepatřičně vyloží. S tím souvisí i další námitka, se kterou se Sidney ve své *Obraně básnictví* vypořádává, a totiž, že je některými lidmi poezie označována jako „*kojná zlořádu*“ a je obviňována z toho, že prostřednictvím tužeb kazí lidského ducha. I tato tvrzení chce Sidney vyvrátit a uvádí argument, že danou problematiku bychom měli vnímat spíše opačně, tedy, že je to právě lidská mysl, která má na svědomí určité znehodnocení poezie. Předposlední okruh námitek proti poezii se týká jejího obvinění z odvádění od činů. Ti, kteří s touto výtkou přichází, jsou toho názoru, že lepší než psát o dobrých skutcích, by bylo je předně konat. Tato tvrzení dle Sidneyho názoru vychází z naprostého nepochopení podstaty poezie. Navíc by bylo takto možné napadat všechna umění a vědy. Proto je podle něj ideálním řešením propojení kontemplanace s určitou aktivitou. Poslední námitkou, kterou se Sidney snaží uvést v *Obraně* na pravou míru, je tvrzení, že poezie má tendence oklamávat čtenáře, a tudíž je pro ně škodlivá. V tomto případě se Sidney snaží poukázat na to, že básníci nejsou tvůrci klamných tvrzení, nýbrž jen imitují myšlenky, které byly již jednou vyřčeny.¹⁰⁷

V závěru svého spisu Sidney uvádí poznámky k anglické poezii. Svou zemi vnímá jako „*matku výjimečných myslí*“, a proto by zde měla být poezie vytvářena za všech časů, ať příznivých, či nepříznivých. Hlavním cílem zdejších básníků by měla být tvorba nové poezie a ne jen pouhá imitace antických vzorů. Připouští jen střídmé využívání znaků, typických pro antickou estetiku. Přestože trvá na dodržování jednoty místa, děje a času, což je jedno z kritérií, typických pro antickou tvorbu. Vítá určité osvobození od historiografické přesnosti. Jeho hlavním cílem, se kterým *Obranu básnictví* vytvářel, bylo posílit a kultivovat anglicky psanou poezii. V rámci anglického jazyka vnímal jeho velký potenciál a poezii, psanou v angličtině, považoval za prostředek, díky kterému by bylo možné dosáhnout národní samostatnosti.¹⁰⁸

Jak si lze z výše uvedené analýzy povšimnout, Philip Sidney se velice snažil o přehodnocení vnímání poezie v době panování královny Alžběty I. V *Obraně básnictví* se proto snaží čtenářům připomenout všechny její vlastnosti, za které bychom ji měli obdivovat. Vzhledem k těmto dobrým vlastnostem poezie má Sidney tendenci jí

¹⁰⁷Sidney, Philip. *The Defence of Poesy*. Str. 233-239.

¹⁰⁸ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 47.

přisuzovat velmi významné postavení v celém komplexu vědění. Díky myšlenkám, které nám Sidney v tomto svém díle přináší, se *Obrana básnictví* stala jeho nejpopulárnějším dílem.

3.7.3 ASTROFEL A STELLA

Astrofel a Stella je dalším důležitým, a hlavně mimořádně úspěšným dílem sira Philipa Sidneyho, jehož vznik je datován do let 1581 až 1583. Za zajímavý lze považovat fakt, že Philip Sidney tuto sbírku dokončil, přestože k jejímu sepisování došlo v době, kdy byl pracovně vytížen a neměl pro psaní takový prostor, jako když pobýval mimo královský dvůr u své sestry Mary Sidney Herbert, kde napsal své pastorální dílo, *Arcadii*.¹⁰⁹

Jedná se o rozsáhlou sbírku celkem sto osmi sonetů a jedenácti písní, ve kterých Sidney riskuje a dosti explicitně zde dává čtenáři nahlédnout do svého vnitřního života.¹¹⁰ Philip Sidney se zde totiž ztotožňuje s hlavní mužskou postavou, Astrofelem. Předlohou pro hlavní ženskou hrdinku, Stellu, měla být podle všeho Lady Penelope Devereux, později provdaná Penelope Rich, kterou si měl za manželku původně brát mladý Philip Sidney. Přestože k jejich sňatku nikdy nedošlo, jejich vztah byl až do Sidneyho smrti v roce 1586 dosti nejasný. Že se jednalo právě o Penelope Rich lze tvrdit s jistotou, neb ji v textu explicitně zmiňuje coby Lady Rich, čímž je ještě více potvrzen jeho záměr odhalit jeho subjektivní emoce a myšlenky. Tímto krokem, pro který se Philip Sidney rozhodl, se tak vlastně ze sbírky sonetů stává autobiografické dílo.¹¹¹

Celou sbírkou se prolíná pro Sidneyho dobu tvorby tradiční motiv neopětované lásky, v tomto případě mezi Sidneyem a Lady Penelope Devereux, později provdanou Lady Rich. Popisuje v nich své niterné pocity, frustraci z nedosažitelnosti a nezájmu, který směrem k němu tato mladá žena projevovala, z čehož Philipa Sidneyho často přepadaly pocity melancholie nad životem, který nebyl v mnoha směrech naplněný tak, jak by si sám pro sebe býval přál. Jako pozitivní na této situaci můžeme vnímat fakt,

¹⁰⁹Sidney, Philip. *The Defence of Poesy*. Str. 222.

¹¹⁰ Greenblatt, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. Str. 975.

¹¹¹ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 48.

že dokázal své pocity nenaplnění, ze kterých pak pramenil i jeho neblahý duševní stav, přetransformovat v poezii, která ho proslavila a stala se nebývale úspěšnou. Sidney ke své tvorbě přistupuje originálním způsobem, protože v poezii rozvíjí kromě tohoto tématu i témata daleko závažnější.¹¹²

Ačkoliv ke sňatku Philipa Sidneyho a Penelope Devereux nikdy nedošlo, jejich rodiny dlouho očekávaly, že by se tak jednou mohlo stát. Nestalo se tak proto, že si Penelope Devereux na popud svého poručníka vzala za muže lorda Riche, velmi zámožného muže, kterému připadlo velké dědictví. Tomu nemohl Philip Sidney, který nedisponoval velkým majetkem, ani nebyl držitelem šlechtického titulu, nijak konkurovat.¹¹³ O nevyužití možnosti sňatku s Penelope Devereux Sidney píše ve svém třiatřicátém sonetu:

*Mohl jsem, světe nešťastný, a pak
Zas nemohl a nechtěl vidět štěstí?
Jak božský den jsem propás, ubožák,
Vidím až teď, co tmou si cestu klestím.
Ó pukni, srdce, přálo sis to tak!
Helenu krásný Paris neunes ti,
Lstí o blaho tě nikdo nekrad,
Ani se osud osudně ti nemstí.*

*Sám sobě zasadil jsem krutou ránu,
Když přemoudřelost kázala mi brát
Ohledy- proč? - a tu i onu stranu.
Za rozbřesku jsem nemohl předvídat,
Jak krásný vstane den? Ó oči, oči!
Proč vlastní moudrost blázen nepřekročí!¹¹⁴*

Ve skutečnosti se však dá předpokládat, že Sidneyho smutek nepramení pouze z nenaplněné lásky k Penelope Devereux a jejich nikdy neuskutečněného sňatku.

¹¹² Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 49.

¹¹³ Duncan-Jones, Katherine. *Sir Philip Sidney, courtier poet*. Str. 198.

¹¹⁴ Sir Philip Sidney. *Astrofel a Stella*. Str. 39.

Jeho melancholie pravděpodobně měla svůj původ také v jeho nadměrně velké ctižádosti a jeho přespřílišných ambicích, týkajících se politického a společenského života, které nikdy nedospěly k naplnění.¹¹⁵

Philip Sidney je všeobecně známý svou tendencí chránit své soukromí před zraky svého okolí. *Astrofel a Stella* je však dílem, ve kterém se Sidney rozhodl udělat výjimku a své emoce tu dává explicitně najevo. Na druhou stranu ale nejsme schopni zcela odhadnout, do jaké míry je Sidney ohledně svých citů autentický a upřímný. Důvodem k těmto úvahám může být hned první sonet z jeho sbírky:

*Já miluji; chtěl bych ve verších to říct,
aby mé trápení mou lásku potěšilo
a potěšení aby přimělo ji číst
a čtení aby s citem soucit probudilo,*

*a tak do vhodných slov žal hledím přiodít.
I беру do rukou nejedno cizí dílo,
studuji invenci a všechno, co má vtip,
aby to sluncem zprahlou hlavu orosilo.*

*Však slova drhnou mi a invence se plaší,
s mým citem bijí se nevlastní nápady
a svojí cizotou mě cizí stopy straší.*

*Tak nejsem mocen slov, ač slovy těhotný,
brk pera hryžu jen, sám se sebou mám kříž.
Až Múza praví mi: „Hled' v srdce své – a piš!“¹¹⁶*

Přestože Sidney tvrdí, že jeho poezie je originální, protože verše, které se dostanou k jejich čtenáři, mají původ v jeho srdci, jak jsme si mohli všimnout, již v prvním sonetu je u Sidneyho patrný určitý rozkol mezi rozumem a citem, který se ostatně prolíná celou sonetovou sbírkou.¹¹⁷ Své pocity okouzlení Penelopou líčí

¹¹⁵ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 50.

¹¹⁶ Sir Philip Sidney. *Astrofel a Stella*. Str. 7.

¹¹⁷ Greenblatt, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. Str. 975.

Sidney i v sonetu č. 2, kde ústy Astrofela promlouvá o tom, jak bylo jeho srdce z čista jasna zasaženo. Popisuje své vřelé emoce, které ale nedokáže ovládat. Proto vykresluje sám sebe jako otroka, jemuž velí tyran jménem láska a on nemá sílu se jí bránit. Svůj sonet uzavírá tříverším, ve kterém se jakoby vyrovnává s křivdou, která se mu v životě stala a vnitřně doufá, že snad jednou dojde uspokojení jeho touhy.¹¹⁸

Namísto klasického motivu neopětované lásky, ve kterém tradičně básník úpěnlivě přesvědčuje ženu, do které se zamiloval, o svých citech, se v Sidneyho poezii setkáváme s originálním a místy až ironickým řešením situace, která se mu v jeho životě přihodila. Na zmiňovanou ironii narazíme například v sonetu čtyřicátém pátém, kde je Stelle Astrofelem vyčítáno, že bere na milost smyšlenou, navíc nešťastnou lásku, zatímco jeho upřímné a vroucné city k ní nadále přehlíží. Jeho ironie a výsměch nejvíce vyznívá v závěrečném tříverší pětáctyřicátého sonetu, když napíše:

„Tak drahá, představ si, že ve mně čteš
příběh o muži, který láskou zmirá.
Já nejsem já – příběh tě nedojímá?“¹¹⁹

Asi nejvíce je absurdita chování Lady Penelope Rich komentována v sonetu padesátém devátém. Namísto obdivu krásy a celkových kvalit milované dámy, ke které Astrofel chová city, se zde setkáváme s přesvědčováním o naprosté nesmyslnosti jejího chování, kterému se Sidney v této básni do jisté míry až vysmívá. Absurdita celé situace je ještě více podpořena a graduje Sidneyho srovnáváním se se psem, ke kterému se Stella chová přívětivěji než k Astrofelovi. Sidney nastalý stav dále komentuje:

*„Zatímco zmirám, ty máš v oběti
tu tlamu páchnoucí, co zuby cení,
a na potvoru dáš si lízat rty.*

*Když poskytuješ tohle potěšení
bezduchým tvorům, vzdám se osudu*

¹¹⁸ Sir Philip Sidney. *Astrofel a Stella*. Str. 8.

¹¹⁹ Sir Philip Sidney. *Astrofel a Stella*. Str. 51.

*a ducha, doufám, brzo pozbudu.*¹²⁰

Jak je zřejmé, k celé situaci se Sidney snaží přistupovat s ironií sobě vlastní, zároveň se ale opět snaží dát najevo své city ke Stelle a postupně jí nabízí, že se vzdá svého ducha a sníží se na úroveň tohoto prostého zvířete, pokud by to mělo situaci nějakým způsobem pomoci.

Je to právě Sidneyho talent odstoupit a na lásku a jeho objekt touhy se dívat jakoby zpozzdálí, který ho jasným způsobem odlišuje od tradičního způsobu zpracování této problematiky. Sidney má v povaze držet si odstup od obecně smluvených tradic tak nějak celkově a k literární tvorbě i jiným oblastem života přistupuje v souladu s jeho osobními preferencemi.¹²¹

V některých sonetech ale i Sidney od ironie upouští, a i on podle klasického vzoru opěvuje Stellin půvab a vyznává jí city. Je tomu tak například v sonetu č. 20, kde Sidney sám sebe přirovnává ke slunci, cválajícímu po nebeské báni bez mraků, které rozlévá svůj žár. Vydávajíc teplo, je si vědom, že některé z dam chrání si svou tvář vějířem, jen Stella nechává svou tvář odkrytou a jeho žáru čelí. Sidney v posledním tříverší sonetu dodává:

„Půvab dam s vějířem sesch rázem celý.

Leč pro Stellu byl žár ten jako lék:

*těm druhým neslo zmar – jí polibek.*¹²²

Že je to Lady Penelope Devereux, jež se po své svatbě s hrabětem Robertem Richem stala Lady Rich, která je objektem touhy Philipa Sidneyho a které se proto tímto způsobem vyznává ze svých citů jako Astrofel Stelle, je patrné například v sonetu č. 37, kde se píše:

„Slina se sbíhá, hrud' se chví a vře,

jazyk mě svrbí, myšlenky se dmou.

Tak dobře slyšte, Páni! Podivnou

vám podám zvěst o vlastním životě.

¹²⁰ Sir Philip Sidney. *Astrofel a Stella*. Str. 65.

¹²¹ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 52.

¹²² Sir Philip Sidney. *Astrofel a Stella*. Str. 28.

*Na dvoře Zory jedna nymfa je,
bohatá krásou, krásou takovou,
že ji ni slovy nelze postihnout,
každá chvála ji vlastně snižuje.*

*Bohatá pokladem je vlastní cností,
bohatá skvostným srdce bohatstvím,
bohatá dary, jež má od vděčnosti.*

*Ač bohatá je bohatstvím tím vším,
Jež požehnáním v životě je, má
Přec jednu vadu – že je Bohatá.¹²³*

Můžeme si povšimnout, že zde Philip Sidney několikrát použil slovo „bohatá“ (tj. v aj. rich), čímž zde zcela jasně naráží na příjmení své milenky, Lady Penelope Rich.

Ve sbírce sonetů *Astrofel a Stella* lze kromě milostných sonetů, věnovaných Stelle, objevit i sonety, zabývající se tématem politiky a současného mocenského uspořádání v rámci evropského kontinentu. Dalším tématem, které Sidney v rámci svých sonetů rozvíjí, stejně jako v dalších svých dílech, je morální úloha poezie. Poezie, jak již bylo dříve uvedeno, nám totiž podle Sidneyho umožňuje učit se z příkladů znázorňujících krásu, libost, nebo také ctnost, čímž v nás vyvolává kýžený efekt – dobré, ctnostné chování i nás samotných.¹²⁴ Příkladem, který můžeme uvést, jsou první dvě čtyřverší sonetu č. 25:

*„Cnost, jež se jednou lidským očím zjeví,
nitro vám vznítí lásky plamenem.*

*Protože ale tohle člověk neví,
jsa uzavřen v poznání smyslovém,
nebe mu svoje krásy nevyjeví,*

¹²³ Sir Philip Sidney. *Astrofel a Stella*. Str. 43.

¹²⁴ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 54-55.

*nemá-li vnitřní slunce v srdci svém.*¹²⁵

Sbírka *Astrofel a Stella* kolovala po dobu celých čtyř let ve formě rukopisů pouze v okruhu Sidneyho blízkých přátel, kteří měli pochopení pro city, které v tomto díle vyjadřuje směrem k Lady Penelope Rich.¹²⁶ Po jeho náhlé smrti v bitvě u Zutphenu se Sidney stal opěvovaným básníkem, šlechticem i dvořanem, který byl ztělesněním ideálního renesančního vzdělance. O tištěnou verzi sbírky sonetů, obohacenou o předmluvu, sepsanou Thomasem Nashem,¹²⁷ která je jakýmsi předobrazem Sidneyho vnitřního života, se opět postarala jeho mladší sestra Mary Sidney, provdaná hraběnka z Pembroke. Osud nebyl milosrdný ani k básníkově múze a hlavní hrdince jeho sonetů, Lady Penelope Rich. Ta zemřela roku 1607 jako žena poznamenaná rozvodem s hrabětem Robertem Richem, jejíž následné manželství s Charlesem Blountem a s ním spojená práva, nikdy nebyla uznána.¹²⁸

¹²⁵ Sir Philip Sidney. *Astrofel a Stella*. Str. 31.

¹²⁶ Addleshaw, Percy. *Sir Philip Sidney*. Str. 332.

¹²⁷ Kastnerová, Martina. *Profesionalizace literární kultury: Alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Str. 48; 56.

¹²⁸ Symonds, John, Addington. *Sir Philip Sidney*. Str. 97.

4 MARY SIDNEY HERBERT, HRABĚNKA Z PEMBROKE

Tato kapitola se zaměří na život a literární tvorbu Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroke. Nejprve se budu snažit přiblížit její dětství a následně její vynikající vzdělání, v němž ji podporovala celá její rodina. V této kapitole bude zmíněno taktéž její manželství s Henrym Herbertem, hrabětem z Pembroke. Později se zaměřím na tragédie, se kterými se Mary Sidney musela během svého života vyrovnávat. Dále se budu v rámci této kapitoly zabývat vztahem, který mezi sebou měli Philip Sidney a Mary Sidney Herbert. Jako poslední bude v této kapitole představena a analyzována hraběnčina literární činnost. V úplném závěru bude přiblížena taktéž její mecenášská činnost, která se pro ni stala velmi významnou.

Mary Sidney Herbert, hraběnka z Pembroke, se narodila 27. října 1561. Byla alžbětinskou patronkou, literátkou a překladatelkou. Významnou postavou z rodiny Sidneyových nebyla pouze hraběnka. O rozkvět a profesionalizaci národní literatury alžbětinské doby se zasadil jak její nejstarší bratr Philip Sidney, kterému byla věnována předchozí část této diplomové práce, tak i mladší z rodiny Sidneyových, Robert Sidney. Uznání a slávu za svou práci si Mary od ostatních získala již za svého života. Aemilia Lanyer dokonce tvrdí, že to byla právě Mary, kdo „předčil jejího slavného bratra Philipa pro svou ctnost, moudrost, učenost a důstojnost.“¹²⁹

4.1 DĚTSTVÍ A VZDĚLÁNÍ MARY SIDNEY HERBERT

Dětství Mary Sidney, pozdější hraběnky z Pembroke, se dá považovat za velmi šťastné. Většinu roku zřejmě rodina Sidneyových trávila v Penshurst. Zdá se, že značnou část svého dětství trávily Sidneyho děti pouze ve společnosti své matky, Lady Sidney. Jejich otec, sir Henry Sidney byl, jak již bylo v předešlé kapitole této diplomové práce uváděno, velmi váženým členem dvora královny Alžběty I. Královna se dokonce rozhodla Sidneyho zvolit svým zástupcem pro území Irska, kde tak strávil několik let sám, bez své manželky a dětí. Díky tomu měly ale jeho děti možnost příležitostně

¹²⁹ Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 1.

cestovat za ním do Irska nebo Walesu a pobývat s ním v jeho rezidenci.¹³⁰ Matka Mary Sidney, lady Sidney, byla dcerou významného vévody. Díky tomu jí tedy náleželo vysoké postavení u královského dvora. Byla královninou blízkou přítelkyní, a proto bylo zcela obvyklé, že lady Sidney v doprovodu svého manžela, brávala své ratolesti na určitý čas do Londýna, kde je na návštěvu na svém dvoře pravidelně přijímala právě sama královna Alžběta I..¹³¹

Co se týče vzdělání dívek v době vlády královny Alžběty I., můžeme říci, že bylo zcela běžné, že dívky, které patřily k vyšší společenské třídě, byly ve většině případů připravovány pro svůj budoucí život tak, aby zvládaly plnit svou úlohu ozdoby královského dvora. Poté měly následovat vdavky a daná žena měla být poslušná svému muži a vést jejich společnou domácnost.¹³² V rodině sira Sidneyho však bylo vzdělání vždy považováno za velmi důležité. Samotná lady Mary Sidney byla velmi vzdělanou ženou. Vzdělanou do takové míry, že byla schopná vést výuku všech svých dcer zcela sama. Kromě této formy vzdělávání dívkám rodiče navíc zaopatřili ty nejlepší, excelentně vzdělané mentory, zaměřující se na poskytování domácí výuky. Mary se i díky této příležitosti k hlubšímu studiu bravurně orientovala v Písmu svatém, byla vzdělaná v oblasti klasických studií, rétoriky a ovládala několik jazyků. Plyně se dorozuměla například francouzsky, italsky a latinsky. Z méně obvyklých jazyků byla základně schopná dorozumění v řečtině nebo hebrejštině. Vzdělání v jazycích, zvláště pak v tak nadměrném množství, navíc u mladé ženy, bylo pro alžbětinskou Anglii naprosto neobvyklé. Můžeme to spíše označit za specifickou výsadou rodiny sira Sidneyho, která ve velké míře podporovala patřičné vzdělání nejen u synů, kteří se dále v životě angažovali u královského dvora a v oblasti politiky, ale i u dcer. Jako každá správná dívka alžbětinské doby, ovládala Mary také základy domácího lékařství, dokázala spravovat domácnost, vyšívat nebo zpívat a hrát na loutnu. Tyto schopnosti mohla později uplatnit na královském dvoře v roli dvorní dámy.¹³³ Dvorní dámou se Mary Sidney stala poté, co byla v pouhých čtrnácti letech přijata ke královskému dvoru na základě pozvání samotné královny Alžběty I., která mladé dívence přislíbila

¹³⁰ Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 5.

¹³¹ Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 5.

¹³² Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 4.

¹³³ Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 4-5.

mimořádnou pozornost. Během tohoto pobytu na královském dvoře se Mary stala královninou blízkou přítelkyní. Dělalala královně společnost během různých společenských akcí, které se v tu dobu na dvoře konaly. Tato zkušenost Mary v mnoha směrech velmi obohatila. Vytříbila její schopnost kultivované řeči, rétoriky, etiky nebo také dvorských strategií. Zkušenosti, které Mary u královského dvora získala, se pro ni staly velmi cennými především v její pozdější životní etapě, kdy se rozhodla pro literární tvorbu a mecenášství a veřejně se tak prezentovala jako hrdá ženská literátka, nad to pocházející z tak významného rodu, jakým byl rod Sidney.¹³⁴

4.2 MANŽELSTVÍ S HRABĚTEM Z PEMBROKE

Dalším důležitým momentem v životě Mary Sidney byla svatba, která se konala dne 21. dubna roku 1577.¹³⁵ V tento den se jejím manželem stal Henry Herbert, současník a dobrý přítel strýce Mary Sidney, Roberta Dudleyho, hraběte z Leicesteru, na jehož popud se tento sňatek konal. Mary Sidney bylo pouhých patnáct let, když si vzala za svého manžela jednoho z nejbohatších mužů alžbětinské Anglie a stala se tak hraběnkou z Pembroke. Hrabě Henry Herbert byl pro mladou Mary Sidney dobrou partií. Svatby se nezúčastnil bratr Mary Sidney, Philip Sidney, který byl tou dobou na cestách. Přestože u tohoto významného okamžiku chyběl, jejich vzájemné vztahy byly vřelé a s Mary se často navštěvovali. Nesčetněkrát byl Philip Sidney hostem na některém ze sídel, kam ho rodina Henryho Herberta pozvala.

Henry Herbert byl o necelých třicet let starší než jeho mladá novomanželka Mary Sidney Herbert. Byl původem Velšan, ale hovořil anglicky i velšsky a na území obou těchto zemí vlastnil nebývale velký majetek. Po svatbě to byla jeho manželka, kdo byl pověřen starostí o chod celé jejich společné domácnosti. Protože jí bylo teprve patnáct let, a tudíž ještě nebyla zkušená natolik, aby péči o tak velkou domácnost zvládala sama, bylo potřeba, aby jí s tímto úkolem někdo vypomohl. Pomocnou ruku jí v této záležitosti podala její nevlastní tchýně (matka předchozí ženy Henryho Herberta). V rámci jedné domácnosti s nimi žila kromě Mary, jejího manžela a jeho tchýně také ovdovělá sestra Henryho Herberta, Anne Talbot Herbert. Obě tyto ženy

¹³⁴ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 82-83.

¹³⁵ Hannay, Margaret, P. *Philip's Phoenix: Mary Sidney, Countess of Pembroke*. Str. 39.

byly Mary v začátcích nápomocny, nicméně Mary Herbert se velmi rychle etablovala a v rámci domácnosti nadále žádnou pomoc od okolí nepotřebovala.¹³⁶

I přestože se nedochovaly žádné materiály, které by byly důkazem její spokojenosti, kromě letmých narážek ve čtyřicátém pátém žalmu, zdá se, že její manželství s o tolik let starším mužem můžeme považovat za naplněné a šťastné. Mary Sidney byla pro hraběte z Pembroke již jeho třetí ženou. V rámci jeho předešlých svazků nikdy nedošlo k jejich naplnění a hrabě se nedočkal žádného potomka, který by se stal pokračovatelem rodové linie. Svého prvního potomka se Henry Herbert dočkal právě až s Mary Sidney. Můžeme tedy předpokládat, že právě i díky tomu bylo jejich manželství šťastné. Mary Sidney Herbert povila svému manželovi celkem čtyři děti, Williama (1580), Katherine (1581), Anne (1583) a Philipa (1584). Z narození prvního syna Williama byl hrabě Herbert dokonce natolik nadšený, že nechal v místním kostele instalovat tabulku, která tuto událost oznamovala všem jeho spoluobčanům.¹³⁷

Na oplátku za to, jak se starala o děti a společnou domácnost, měla Mary dovoleno věnovat se ve svém volném čase literárním aktivitám. Ty jí její manžel schvaloval a náležitě jí v tvorbě podporoval. Podpora, jaké se jí od jejího manžela dostávalo, se v alžbětinské době rozhodně nedala považovat za běžnou. Více obvyklý byl pro tuto dobu model, v jehož rámci se setkáváme s tím, že šlechtičny musely být zcela oddány jen svému muži a domácnosti. Většinou naprosto bravurně plnily všechny své povinnosti a na sto procent naplňovaly očekávání svých manželů, navíc jim porodily potomky, a tudíž zajistily pokračování rodové linie. Co se týče jejich volného času a možnosti věnovat se literární tvorbě, setkáváme se zpravidla s tím, že jejich manželé zaujímal v této záležitosti zcela jiný postoj než Henry Herbert, hrabě z Pembroke, a literární činnost nepovažovali za něco, co by bylo pro ženu vhodné. Důležité je však také podotknout, že Mary Sidney Herbert se v rámci své literární tvorby držela žánrů, které byly považovány za vhodné pro ctihodnou ženu – překladů a parafrází žalmů, elegií nebo chvalozpěvů. Nejednalo se tedy o nic,

¹³⁶Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str.8-9.

¹³⁷Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 8-9.

co by mohlo působit nedobrym dojmem a neblaze tak ovlivňovat celou Herbertovu rodinu.

4.3 TRAGÉDIE, KTERÉ OVLIVNILY ŽIVOT I LITERÁRNÍ TVORBU MARY SIDNEY HERBERT

O Mary Sidney Herbert můžeme říci, že žila poměrně šťastný a naplněný život, zvláště pokud se zaměříme na první roky života ve společné domácnosti s jejím chotěm, Henrym Herbertem a jejich čtyřmi společnými dětmi. V jejím životě se však odehrály také nepříjemné okamžiky, které již navždy ovlivnily jak její osobnost a přístup k životu, tak i její pozdější literární tvorbu.

Mary Sidney Herbert se setkala se smrtí již jako malá dívenka v roce 1567, kdy zemřela její o šest let starší sestra Alžběta, pojmenovaná po blízké přítelkyni její matky, královně Alžbětě I. Podruhé ovlivnila smrt rodinu Sidney v únoru roku 1575, kdy zemřela mladší sestra Mary Sidney, Ambrosie. Mary Sidney Herbert si byla s Ambrosií velice blízká. Jejich vzájemná blízkost vyplývala z malého věkového rozdílu, který mezi sebou dívky měly. Dalším důvodem jejich vzájemné blízkosti bylo také velké množství společně stráveného času, který dívky zpravidla vyplňovaly společnou hrou nebo studiem. Z tohoto důvodu tedy lze předpokládat, že ztráta tak blízkého člověka, kterým pro Mary Sidney její mladší sestra byla, pro ni musela být naprosto ničující a musela se s ní jen těžko vypořádávat. Byla to právě tato událost, která přiměla královnu Alžbětu I. k rozhodnutí pozvat tehdy pouze čtrnáctiletou Mary Sidney na svůj královský dvůr. Pozvání ke královskému dvoru ze strany královny, navíc s příslibem speciální péče, je zcela výjimečnou záležitostí, kterou můžeme považovat za jakési potvrzení toho, jak vysoce postavená musela v té době Sidneyho rodina být. V této skutečnosti se odráží i fakt, že Mary Sidney i její rodina byla královně opravdu hodně blízká, když se rozhodla pro tak výjimečnou věc, jakou bylo její pozvání k sobě, navíc v návaznosti na osobní ztrátu.¹³⁸

¹³⁸Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 3-6.

U královského dvora prožívala Mary Sidney šťastné období, když jako dvorní dáma každodenně doprovázela královnu na důležité akce. Z královského dvora Mary odešla z důvodu sňatku s hrabětem Henrym Herbertem. V manželství byla Mary Sidney šťastná, dokud smrt nezasáhla v jejím životě znovu. V tomto případě se jednalo o úmrtí její dcery Katherine, která zemřela jen pár hodin před narozením nejmladšího syna Mary Sidney Herbert a Henryho Herberta, Philipa, v říjnu roku 1584. Jen o zhruba rok a půl později postihla Mary Sidney Herbert další ztráta. V květnu roku 1586 zemřel její otec, který při své zahraniční cestě podlehl velkému nachlazení. V srpnu téhož roku umírá i matka Mary Sidney, lady Mary Dudley Sidney. Podle všeho měla podlehnout v textu blíže nespecifikované nemoci. Mary Sidney Herbert byla u smrti své matky přítomna, dokonce mělo k poslednímu vydechnutí lady Sidney dojít přímo v náruči Mary Sidney Herbert. Ze všech dětí Mary Dudley Sidney byla její dcera Mary Sidney Herbert jediná, kdo byl svědkem matčina umírání, protože všichni tři její synové se tou dobou nacházeli v Nizozemí a jejich cílem bylo zbavit Holanďany španělské nadvlády a vybojovat tak pro ně svobodu. Přítomnost u nemocné matky se Mary Sidney málem stala osudnou. Sama se totiž z důvodu přílišné blízkosti nakazila stejnou nemocí. Naneštěstí, nepříznivé zprávy v daném roce nebraly konce. 17. října 1586 podlehl zraněním z bitvy u Zutphenu její o sedm let starší bratr Philip Sidney.¹³⁹

Z důvodu probíhající nemoci, kterou se nakazila od své zemřelé matky Mary Dudley Sidney a také vzhledem ke smutku, kterým si po všech těchto životních ztrátách procházela, se Mary Sidney rozhodla stáhnout se do ústraní a z Londýna se přestěhovala na venkovské panství svého muže, Wiltshire, kde strávila následující dva roky svého života. Během těchto dvou let se na panství starala o svého mladšího bratra Thomase a také o ženu a dceru jejího dalšího mladšího bratra Roberta. Její manžel, strýc i již zmiňovaný bratr Robert byli připraveni bránit Anglii proti španělské armádě, která v čele s Philipem Španělským napadla Anglii ve snaze opětovného nastolení katolické víry. Ani po útěku z Londýna na venkovské sídlo Wiltshire se Mary Sidney nedočkala vytouženého klidu. V září, krátce po odchodu španělské armády, zemřel na

¹³⁹ Hannay, Margaret P., Kinnamon, Noel J., Brennan, Michael G. Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke. Str. 9.

malárii její strýc Leicester. Mary Sidney tak za méně, než čtyři roky přišla o pět členů své nejbližší rodiny.¹⁴⁰

Bitva proti Španělům, které byli účastni i Robert Sidney a další příbuzní Mary Sidney Herbert, se nakonec stala pro Británii vítěznou. Mary využila právě tohoto momentu vítězství. Zdálo se totiž, že tato skutečnost a právě probíhající oslavy, jsou pro ni vhodnou příležitostí k jejímu velkolepému návratu ze stínu venkovského sídla jejího manžela nazpět do Londýna, kde se chtěla opět stát členkou dvora královny Alžběty I. Návrat Mary Sidney ke královskému dvoru v roce 1588 byl velmi okázalý-jeho pompéznost byla ve shodě s hraběnciným postavením. Na triumfální oslavy porážky Armády ji doprovázelo čtyřicet mužů, jejích služebníků, kteří po dvojicích, oděni v modro-zlatých šatech, jeli na hřbetech koní. V jejich závěsu jel kočár, vezoucí hraběnku a její dámský doprovod a za hraběnciným kočárem jely ještě dva další kočáry, tažené koňmi, vezoucí další dámy s dětmi. Celou kolonu uzavíralo dalších čtyřicet nebo padesát sluhů, opět oděných v modrých stejnokrojích.¹⁴¹

Její cílem bylo stát se významnou alžbětinskou literární autorkou, jejíž práce se stane součástí anglické tradice. Primárním záměrem, kvůli kterému podnikla svůj návrat do Londýna, ale bylo uchovat a dále šířit odkaz rodiny Sidney prostřednictvím dokončení a popularizace díla jejího předčasně zemřelého bratra Philipa Sidneyho.¹⁴² Před jejím návratem ke královskému dvoru ale nic nenasvědčovalo tomu, že by mohla být Mary Sidney jakožto žena společností vnímána jako spisovatelka nebo patronka. Díla autorů, kteří vyjadřovali ke smrti Philipa Sidneyho a jeho následnému opěvování, byla z pravidla nejprve věnována vdově, která tu po něm zůstala, nebo mužům, kteří se pohybovali v Sidneyho blízkém okruhu. Mluvíme tedy o Leicesterovi, Essexovi, Walsingamovi, nebo hraběti z Pemroke. Mary Sidney v tomto okruhu jakožto žena neměla místo. Ze stejného důvodu byla vyřazena i z pohřebního průvodu, kterého se mohli zúčastnit jen její bratři a ostatní muži blízcí Sidneymu. Dva roky po smrti Philipa Sidney umírá i hrabě z Leicesteru a příliv nově vznikajících elegií, ve kterých je Philip Sidney alžbětinskými autory oslavován, z ničeho nic ustává. Mary Sidney Herbert se

¹⁴⁰ Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 10-11.

¹⁴¹ Hannay, Margaret P. *Philip's phoenix: Mary Sidney, Countess of Pembroke*. Str. 59-60.

¹⁴² Hannay, Margaret P.; Kinnamon, Noel J.; Brennan, Michael G. *Selected works of Mary Sidney Herbert, Countess of Pembroke*. Str. 11.

tak stala jedinou členkou rodiny Sidney, která měla moc podnítit básníky, kteří by i nadále udržovali slávu jejího rodu, a především jejího bratra Philipa Sidneyho.¹⁴³

4.3.1 VZTAH MARY SIDNEY HERBERT A PHIIPA SIDNEYHO, DOKUD DO JEJICH ŽIVOTŮ NEZASÁHLA SMRT

I přestože je Mary Sidney Herbert známá především jako renesanční literátka, jejímž hlavním záměrem bylo pěstování literárního odkazu jejího o sedm let staršího, tragicky zemřelého bratra Philipa Sidneyho, je nutné podotknout, že velký vliv na jeho literární tvorbu měla již za Sidneyho života.¹⁴⁴

V době po uzavření jejího sňatku s Henrym Herbertem, hrabětem z Pembroke poskytovala mladá Mary Sidney svému bratru materiální zázemí, když mohl jako místo pro své psaní využívat prostory Wiltonu, sídla jeho švagra, ke kterým se později přidal také Ivychurch. Kromě toho byla Mary Sidney pro Philipa Sidneyho také zdrojem inspirace a idejí, které mohl ve svých dílech dále rozvíjet. Odras prostředí, ve kterém Sidney tvořil, je přesně patrný v jeho tvorbě. Ku příkladu ve Staré Arcadii Sidney hovoří o „fair ladies“, jejichž předobrazem měla být právě jeho mladší sestra Mary Sidney Herbert a její přítelkyně, jejichž společností byl Sidney ve Wiltonu obklopen.¹⁴⁵

Dobrou kvalitu vztahu mezi sourozenci Sidneyovými značí také fakt, že se Sidney v době, kdy byla jeho sestra v očekávání, pokoušel psát rébusy. Výsledkem rozšifrování takového rébusu bylo vždy slovní spojení „těhotná žena“.¹⁴⁶

Posledním a také asi nejdůležitějším potvrzením vřelého vztahu mezi sourozenci Sidneyovými je skutečnost, že to byla právě jeho sestra Mary Sidney Herbert, komu Philip Sidney ještě za svého života věnoval celá svá díla a následně i jejich rukopisy.

¹⁴³ Hannay, Margaret, P. *Philip's phoenix: Mary Sidney, countess of Pembroke*. Str. 60.

¹⁴⁴ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 81.

¹⁴⁵ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 81.

¹⁴⁶ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 81.

4.4 LITERÁRNÍ ČINNOST MARY SIDNEY HERBERT

Mary Sidney Herbert se naplno začala věnovat své literární tvorbě po svém návratu ke dvoru královny Alžběty I. v listopadu 1588, čímž byl potvrzen její návrat do veřejného života. Za období, ve kterém hraběnka tvořila nejintenzivněji, lze označit roky 1590-1593.¹⁴⁷ V literární činnosti nacházela Mary možnost, jak se o něco snadněji vyrovnat se smrtí hned několika členů její blízké rodiny, které čelila v průběhu několika let. Nejvíce se jí zřejmě dotkla smrt jejího staršího bratra Philipa Sidneyho, jehož literární odkaz se později snažila udržet v povědomí anglické společnosti. Můžeme říci, že právě tento záměr byl hlavním důvodem, proč se pro literární činnost Mary Sidney rozhodla. Fraunce, jemuž o několik málo let později poskytovala patronát, ji nazývá „*orientis imago Philippi*“, což můžeme přeložit jako „Ta, která udržuje obraz zemřelého Philipa“.¹⁴⁸ Je tedy logické, že první oblastí, na kterou se zaměřila v rámci své literární činnosti, bylo právě poskytování patronátu těm umělcům, jejichž literární tvorba zahrnovala i chvalozpěvy, oslavující jejího zesnulého bratra Philipa Sidneyho.

Literární činnost Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroke, lze rozdělit primárně do tří hlavních skupin. První z nich byla editace Sidneyho *Arcadie*, další oblastí, do které Mary Sidney vkládala své snahy, bylo dokončení žalmů, které Sidney rozepsal. Až poslední místo v tomto výčtu by, pravděpodobně i z její vůle, patřilo dílům, jež vytvořila ona sama. Mezi její slavná díla se řadí překlad Garnierova *Antonia* z francouzštiny a následně i překlad Mornayovy *Rozpravy o životě a smrti*.¹⁴⁹ Přestože se věnovala především takové tvorbě, jejíž ideálním obsahem mělo být hlavně pění ód na jejího tragicky zesnulého bratra, stejně jako upozorňování na velmi cenný odkaz, který zde po své smrti zanechal, a na důležitost rodu, ze kterého pocházela, ani její vlastní tvorbu nelze považovat za méněcennou.

Hraběncina literární tvorba se stala známou právě po již zmiňovaném dokončení metrických žalmů, pocházejících z pera Philipa Sidneyho. Sidney před svou smrtí sepsal konkrétně žalmy č. 1-44. Ona sama z nich čerpala inspiraci a poté složila žalmy 44-150.¹⁵⁰ Řídila se přitom doporučeními svého bratra, která se týkala dodržování dramatické jednoty. Tato doporučení Philipa Sidneyho jsou zapsána v jeho

¹⁴⁷ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The literary response to Sir Philip Sidney*. Str. 84.

¹⁴⁸ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The literary response to Sir Philip Sidney*. Str. 81.

¹⁴⁹ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The literary response to Philip Sidney*. Str. 84.

¹⁵⁰ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 84.

proslulém díle *Obrana básnictví*,¹⁵¹ jenž bylo představeno v jedné z předcházejících kapitol této diplomové práce. Po dokončení žalmů, o které se Mary Sidney zasloužila, se mělo toto dílo údajně dočkat chvály z úst Henryho Parryho. Ten zřejmě poznamenal, že díky tomuto kroku bylo Sidneyho původní dílo vybroušeno do dokonalosti.¹⁵² Metrický žalm byl typickým a velmi populárním žánrem, ke kterému se v rámci své literární tvorby uchýlovala většina umělců tehdejší doby. Kromě Mary Sidney Herbert a jejího bratra byli tvůrci žalmů například Thomas Wyatt nebo John Milton.¹⁵³ Žalmy, na kterých původně začal pracovat Philip Sidney a o jejichž dokončení se po bratrově smrti Mary Sidney zasloužila, se nikdy nedočkaly tištěné verze. K šíření tohoto díla v rámci Sidneyho intelektuálního kruhu opět docházelo pouze v manuskriptech. K rukopisu se ale Mary Sidney rozhodla přiložit svou básnickou skladbu s názvem *To the Angel Spirit of the most Excellent Sir Philip Sidney*, v níž je patrné, jak moc svého bratra milovala a s jakou intenzitou smutku se tak po jeho smrti musí vyrovnávat.¹⁵⁴

Smrt je ostatně považována za hraběňčino primárně zpracovávané téma. Motiv umírání, smrti, i otázky týkající se smyslu života, se prolínají celou její literární tvorbou. Toto téma bylo pro Mary Sidney Herbert příhodné i vzhledem k tomu, že se se smrtí za svůj život setkala hned několikrát. Jak je již z názvu patrné, toto téma se objevuje i v díle Philipa de Mornaye, *Rozprava o životě a smrti*, jehož překlad se stal hraběňčiny asi nejznámějším dílem. K překladu tohoto díla Mary Sidney Herbert přistoupila i z toho důvodu, že Philippe de Mornay se díky Hubertu Languetovi stal velmi blízkým přítelem jejího zesnulého bratra Philipa Sidneyho. Přestože Mary Sidney byla již v době publikace *Rozpravy* zkušenou literátkou, můžeme právě překlad tohoto Mornayova díla považovat za její první rozsáhlejší počín.

Mornayova *Rozprava o životě a smrti* byla součástí překladů, které před svou smrtí započal Philip Sidney.¹⁵⁵ Jedná se o dílo, které je členěno na dvě části. Prvním segmentem spisu je *Rozprava o životě*. Zde můžeme sledovat Mornayovu dělbu textu, v níž postupuje krok po kroku ve stejném sledu, v jakém by za sebou šly jednotlivé

¹⁵¹ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The literary response to Philip Sidney*. Str. 82.

¹⁵² Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The literary response to Philip Sidney*. Str.84.

¹⁵³ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 84.

¹⁵⁴ Kastnerová, Martina. *Lady Mary Sidney Herbert a Lady Mary Wroth: labutí píseň a imaginativní svět jako součást rodinného odkazu*. Str. 9.

¹⁵⁵ Hannay, Margaret, P. *Philip 's pheonix: Mary Sidney, countess of Pembroke*. Str. 61.

fáze lidského života-Mornay tedy při své práci postupoval od útlého dětství až po stáří. Nevynechal, samozřejmě, ani hlavní pokušení, se kterými se během svého života setkává každý dospělý člověk. Mezi tato pokušení Mornay řadí chamtivost a ambice. Druhou částí *Rozpravy* je *Rozprava o smrti*.¹⁵⁶ Názory, které Philippe de Mornay prezentuje v *Rozpravě o životě a smrti*, jsou v souladu s přístupem, který ke smrti zaujímal stoupenci skeptické filosofické školy. Mornay se se skeptickým přístupem ke smrti ztotožňuje, dodává ovšem, že za důležité považuje také správné žití života na zemi, který by měl být ideálně v harmonii s náboženstvím. Phillipe de Mornay v textu přichází s názorem, že lidé, kteří jsou se svým životem nespokojení a spíš než na okamžiky, které jim přinášejí spokojenost, se zaměřují na nepříjemnosti, se kterými se během svého života museli vyrovnat, jsou podle něj jako malé děti, které celý den naříkají kvůli bolístce, ale když je jim nabídnuta medicína, najednou je žádná bolístka netrápí.¹⁵⁷ Mornayovo dílo bylo přeloženo do více jazyků (latiny, holandštiny). Překladem *Rozpravy*, který Philip Sidney započal, ještě více prokázal svou zapálenost ve věci protestantství. Tím, že v překladu tohoto díla později pokračovala i Mary Sidney Herbert, měla i ona možnost vyjádřit své náboženské a politické postoje, přestože na to, jakožto žena, neměla právo. Stejně jako její bratr Philip Sidney, i ona překládáním vyjádřila podporu protestantské aliance. Překlad Mornayova díla se zdál být k tomuto kroku vhodným prostředkem, jelikož nepodléhal cenzuře. Mary Sidney Herbert nebyla jediná, u které se s touto praktikou setkáme. V ženských kruzích se jednalo o běžný krok, jenž ženám umožňoval být součástí veřejného života.¹⁵⁸ Svůj překlad Mornayova díla Mary Sidney Herbert, hraběnka z Pembroke, uzavírá tvrzením, že bychom: „neměli nenávidět život kvůli námaze, se kterou se v něm setkáváme, protože je to líné a zbabělé. Neměli bychom jej ani milovat pouze pro rozkoš, protože je to hloupé a marnivé. Měli bychom být ve službách života. Naším úkolem je sloužit Bohu, který je v něm ukrytý a který nás vede k pravému klidu a naplní nás potěšením, které nikdy nezanikne. Neměli bychom utíkat před smrtí, a bát se jí, protože je to dětinské, a i když se jí snažíme ze všech sil uniknout, stejně nás jednoho dne dostihne. Naopak, pokud budeme smrt vyhledávat, bude naše chování velmi troufalé. Postačí, když na smrt budeme vytrvale čekat, neboť v takovém případě se nemůže stát, že by nás smrt zastihla nepřipravené. Neboť jako není nic jistějšího než smrt, tak není nic méně jistého

¹⁵⁶ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelekturální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 85-86.

¹⁵⁷ de Mornay, Philippe. *A Discourse of Life na Death*. Str. 117.

¹⁵⁸ Hannay, Margaret, P. *Philip 's pheonix: Mary Sidney, countess of Pembroke*. Str. 61-62.

*než hodina naší smrti, známá jen Bohu, jedinému tvůrci života i smrti, pro kterého bychom se měli snažit žít i umírat.*¹⁵⁹

Na překlad *Rozpravy o životě a smrti*, provedený Mary Sidney, hraběnkou z Pembroke, reagovala roku 1606 Elizabeth Ashburnhamová, když sepsala dílo *A Discourse of the Tedioussness of Life and Profit of Death (Pojednání o únavnosti života a užítku smrti)*. Jedná se dílo, které má být mateřskou příručkou, plnou rad, určených dětem. Projevuje se v něm její snaha o rekapitulaci překladu Mary Sidney Herbert. Hodnotou, kterou k dílu přidala Elizabeth Ashburnhamová, jsou její vlastní úvahy na již zmíněná témata. Za výhodu tohoto jejího díla lze považovat celkové zjednodušení probíraných témat. Ashburnhamová při své práci využívá celkově jednoduššího jazyka, stejně jako má tendenci vypouštět citace klasických autorů. Díky tomuto kroku je spis Elizabeth Ashburnhamové přístupnější zejména potenciálním dcerám, kterým zde dává cenné rady, jež jsou podle jejího názoru důležité pro jejich budoucí život (jedním z důležitých témat, které zde uvádí, je například správnost předem domluvených sňatků). Poselství, které si člověk odnáší ze spisu Ashburnhamové, se shoduje s překladem Mary Sidney Herbert. Člověk se za žádnou cenu nechce vzdát pozemského života, nejlepší by pro něj bylo, kdyby zde na Zemi mohl pobývat věčně, je ochromen strachem ze smrti, ale přitom je to právě smrt, v níž se rodí pravda a věčné štěstí.¹⁶⁰

Překlad Mornayovy *Rozpravy o životě a smrti* byl pro Mary Sidney jakousi přípravou v její další literární, hlavně tedy překladatelské tvorbě. Po překladu *Rozpravy* se totiž Mary Sidney začala věnovat překladu dalšího díla, tentokrát *Antonia* z pera Roberta Garniera. Společně pak byla tato díla vydána roku 1592. Jedná se o drama, jehož děj se odehrává v době starověkého Říma. Hlavní hrdinkou příběhu je královna Kleopatra, mužským hlavním hrdinou je pak římský politik a vojevůdce Marcus Antonius. Královna Kleopatra v příběhu vystupuje jakožto manipulativní panovnice, zatímco Marcus Antonius je naopak prototypem ctihodného římského občana, jemuž jsou vlastní takové osobnostní rysy, jako například cnost a sebeovládání. Přesto propadne touze po Kleopatře a lásku, kterou k ní cítí, staví nadevšechno ostatní. Je to

¹⁵⁹ de Mornay, Philippe. *A Discourse of Life na Death*. Str. 129.

¹⁶⁰ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sydneyho*. Str. 88.

právě láska ke Kleopatře, která zapříčinila Antoniův tragický konec. Antoniův příběh totiž končí smrtí v Kleopatřině náručí.

Jedná se o dílo, které ze své podstaty respektuje jednotu času, místa a děje, stejně jako pro antické drama typické omezené množství vystupujících postav. Dramata s římskou tematikou, jaká ve své době tvořil například i Lucius Annaeus Seneca (4 př. n. l.-65 n. l.), byla oblíbeným žánrem, jehož námět s oblibou přebírali i vzdělaní literáti z dob renesance. Často pro ně totiž skýtala možnost, jak za pomoci v textu skrytých narážek reagovat na chod aktuálních událostí, odehrávajících se v jejich zemi.¹⁶¹ Díky překladu, o který se postarala Mary Sidney Herbert, toto historické drama, pocházející z Kontinentu, zdomácnělo i na anglické půdě.¹⁶² Pro překlad tohoto díla se Mary Sidney Herbert rozhodla pravděpodobně na základě jeho estetiky, o které byla přesvědčená, že by se zamlouvala především jejímu staršímu bratrovi Philipovi Sidneymu, jenž se ještě za svého života snažil velebit anglické drama. Dalším možným důvodem, proč se Mary Sidney Herbert rozhodla zrovna pro překlad Garnierovova *Antonia*, byl fakt, že jeho text byl do značné míry ve shodě s událostmi, které se právě odehrávaly na půdě soudobé Anglie. Z textu lze vycítit jakousi politickou nejistotu, kterou v době, kdy se panování královny Alžběty I. chýlilo ke svému konci, s určitostí cítila i Mary Sidney Herbert. Důvodem k obavám Mary Sidney Herbert i dalších významných dvořanů byl fakt, že královna nezplodila žádného potomka, a tudíž neměla žádného pokrevního nástupce, kterému by mohla předat vládu nad Anglií. Mary Sidney spatřuje určitou paralelu mezi situací, se kterou se vypořádávala anglická královna a mezi Kleopatrou, jejíž jednání je v textu vykreslováno jako jednání osoby, která se nezabývá osudem země, spadající pod její nadvládu.¹⁶³ Jak již bylo zmíněno, tento námět se stal velmi populárním a dnes se můžeme setkat s několika jeho různými zpracováními. Jakožto nejznámější můžeme jmenovat hru *Antonius a Kleopatra*, kterou někdy mezi léty 1603 a 1607 vytvořil William Shakespeare.

Dalším dílem, o jehož překlad, tentokrát z italského originálu, se Mary Sidney Herbert, hraběnka z Pembroke zasloužila, je *Triumf smrti (Triumph of Death)*. Autorem tohoto díla je italský humanista, spisovatel a básník Francesco Petrarca (1304-1374),

¹⁶¹ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sydneyho*. Str. 89.

¹⁶² Hannay, Margaret, P. *Philip 's pheonix: Mary Sidney, countess of Pembroke*. Str. 119.

¹⁶³ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sydneyho*. Str. 89.

jenž je považován za jednoho z prvních autorů renesanční literatury. Byl známý především díky svým *Sonetům Lauře*, ze kterých čerpali inspiraci snad všichni autoři milostné poezie až do 19. století.¹⁶⁴ *Triumf smrti* je součástí Petrarcova obširného díla, složeného z celkem šesti básní, nesoucího název *Trionphi*. Také v tomto díle je čtenářům předestřeno téma smrti. Někteří redaktoři tvrdí, že bychom ho mohli považovat za jakési pokračování Sidneyho díla *Astrofel a Stella*, jelikož hlavními postavami jsou zde muž a jeho milenka, kteří spolu vedou dialog i přesto, že jim osud nepřál a rozdělila je smrt. Mary Sidney Herbert pak dílo pojímá jako svůj dialog se svým zemřelým bratrem Philipem, prostřednictvím kterého se mu snaží opět přiblížit.¹⁶⁵

Kromě překladů a žalozpěvů a básnické skladby s názvem *To the Angel Spirit of the most Excellent Sir Philip Sidney* pochází z hraběněna pera také dvě básně. Konkrétně jde o básně „*The Dolefull Lay of Clorinda*“ a „*Euen now that Care*“. Jedná se o díla zasvěcená anglické královně Alžbětě I. V první zmiňované básni je Philip Sidney svou sestrou oslavován jakožto protestantský mučedník, který prolévá svou krev na obranu evangelia. Hlavním tématem této básně je ale smutek, který Mary cítí po smrti svého milovaného bratra, s nímž ji pojil velmi blízký vztah. Autorství básně *The Dolefull Lay* bylo původně připisováno Edmundu Spenserovi, jelikož byla vydána spolu s jeho elegií nazvanou *Astrophel* v roce 1594. Z dopisu, který Mary Sidney napsala roku 1594 a adresovala ho svému blízkému příteli Edwardu Wottonovi vyplývá, že se nejednalo o dílo Edmunda Spensera, nýbrž o báseň, kterou napsala ona sama, a proto také v tomto dopisu žádala o navrácení kopie tohoto jejího díla.¹⁶⁶ Ve prospěch jejího autorství svědčí i fakt, že sám Spenser ve svém úvodu k „*Lay*“ jasně tvrdí, že tuto laickou píseň napsala Clorinda, *Astrophelova* sestra. Své tvrzení opakuje i v díle „*The Ruines of Time*“, ve kterém se Spenser vyjadřuje k elegiím, které na počest svého bratra Mary Sidney sepsala. Důvodem, proč bylo autorství básně *The Doleful Lay* připisováno siru Edmundu Spenserovi, byla podobnost této básně s jeho tvorbou. Jiní ze současných autorů se však přiklání k názoru, že toto dílo by mohlo být výsledkem spolupráce mezi Spenserem a Mary Sidney Herbert.

¹⁶⁴ Špelda, Daniel. *Rnesanční a novověká filosofie*. Str. 18.

¹⁶⁵ Alexander, Gavin. *Writing after Sidney: The literary response to sir Philip Sidney*. Str. 100-103.

¹⁶⁶ Hannay, Margaret, P. *Philiip 's pheonix: Mary Sidney, countess of Pembroke*. Str. 63.

Druhá báseň, sepsaná Mary Sidney Herbert, hraběnkou z Pembroke nese název *Even Now That Care*. Rozhodla se ji uvést v roce 1599 spolu s žalmy, jež z části sepsala ještě ve spolupráci se svým tragicky zemřelým bratrem Philipem Sidneyem. Jak již bylo zmíněno, báseň byla i spolu s žalmy věnována královně Alžbětě I. Mary Sidney zde královně vyjadřuje svůj obdiv a hlubokou úctu a oddanost, stejně jako oceňuje všechny úspěchy, kterými se královna mohla za dobu své vlády pyšnit. Na královně oceňuje její oddanost Bohu a anglickému trůnu. I když Mary Sidney nemohla jakožto žena odhodlaně vstoupit na bitevní pole, ku příkladu, stejně jako její dva bratři, rozhodla se ke svému boji využívat právě literární činnost. Třebaže je báseň bezpečným žánrem, kterému se ženy mohly v rámci literární tvorby věnovat, Mary Sidney k jejich psaní přistupuje lehce inovativně a poskytnutý prostor využívá kromě lichotek také k vyjádření svého politického názoru. Poté, co v úvodu vyjadřuje královně obdiv a úctu, v další části se jí snaží připomenout, že jsou to právě její ruce, v nichž spočívá budoucnost Anglie a potažmo celé Evropy, a proto by se v krocích, které se rozhodne podniknout, měla tato skutečnost odrážet.¹⁶⁷ Mimo jiné se snaží také přesvědčit královnu, aby zaujala razantnější postoj k protestantství. Kromě lichotek určených královně se v tomto žalmu setkáváme s pro Mary Sidney již typickým oslavováním jejího staršího bratra Philipa Sidneyho, který padl v bojích právě v Alžbětiných službách. Připomíná tak jeho odkaz a dílo, které se snaží udržet při životě, aby z něj mohly i nadále čerpat další a další generace. Kromě jiného zde Mary uvádí, že právě jejímu bratru bychom za překlad žalmů měli vzdávat hold. Svou práci na překladech považuje Mary Sidney za podružnou a zdůrazňuje, že se v žádném případě nemůže srovnávat s talentem, jakým byl obdařen právě její bratr.¹⁶⁸

I když se tedy hraběnka věnovala také své autorské práci, jejím primárním cílem bylo udržení jména Sidney v povědomí společnosti a dalších generací, zejména pak udržení literárního odkazu, který po sobě zanechal její předčasně zemřelý bratr Philip Sidney. Svou prací Mary Sidney velice významně přispěla k rozvoji alžbětinské literární kultury.

¹⁶⁷ Hannay, Margaret, P. *Philip's phoenix: Mary Sidney, countess of Pembroke*. Str. 90-91.

¹⁶⁸ Hodgson, Elizabeth. *Grief and Women Writers in the English Renaissance*. Str. 48.

4.5 MARY SIDNEY HERBERT, PATRONKA UMĚNÍ

Osobnost Mary Sidney Herbert je pro alžbětinskou literární kulturu, k jejímuž vývoji značně přispěla svými díly, důležitá též proto, že se stala velmi významnou patronkou umění. Právě patronát byl první činností, pro kterou se Mary Sidney rozhodla po návratu do veřejného života. Důvodem byla snaha udržet literární odkaz jejího bratra Philipa Sidneyho a jméno jejího rodu v povědomí společnosti. Mary Sidney Herbert pocházela z významného rodu, pro něhož se stalo mecenášství jakousi rodinnou tradicí. Významnými literárními mecenáši byli členové rodů Dudley, Sidney i Pembroke. Konkrétně jmenujme jejího strýce Roberta Dudleyho, jejího manžela Henryho Herberta nebo jejího otce Henryho Sidneyho. Zvyk podporovat zejména literární umělce pak převzala další generace autorů, mezi něž se kromě hraběnky řadili také oba její bratři-Philip Sidney a Robert Sidney.

Snaha uchovat v povědomí společnosti jméno rodiny Sidney je patrná i z faktu, že si hraběnka ponechala své dívčí jméno po celou dobu manželství s hrabětem Henrym Herbertem a ke změně nedošlo ani po Herbertově smrti. Pod texty svých dopisů připojovala obyčejný podpis „*M. Pembroke*“, jelikož v momentě, kdy si vzal její syn William v roce 1604 za svou manželku Mary, převzala její snacha její titul a podpis. Obálka, do níž Mary napsaný dopis uložila, pak byla pečetěna erbovním znakem rodiny Sidney s vyobrazením hrotu šípů. Pembroke se tímto propojením „starého a nového“ snažila poukázat na fakt, že se ztotožňuje jak se svými rodovými předky, tak i s nově nabytým postavením, vyplývajícím z uzavření sňatku s hrabětem z Pembroke.¹⁶⁹

Stěžejní záležitostí, na které závisel celý patronát, jenž Mary Sidney Herbert umělcům poskytovala, bylo fungující manželství s velmi mocným mužem tehdejší Anglie, Henrym Herbertem, hrabětem z Pembroke, který svou manželku náležitě podporoval. Mary byla matkou jeho dvou synů a paní jeho domu ve Wiltonu, stejně jako ostatních panství, například v Ivychurch nebo v Ludlow.¹⁷⁰

Bylo to právě sídlo ve Wiltonu, kde Mary Sidney vytvořila jakousi společnost autorů, jimž poskytovala svůj patronát. Největší podpory se od Mary dostávalo jejímu staršímu bratrovi Philipovi, jehož tvorbu, podporovala jak za jeho života, tak i po jeho

¹⁶⁹ Kastnerová, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Str. 79.

¹⁷⁰ Hannay, Margaret, P. *Philip's phoenix: Mary Sidney, countess of Pembroke*. Str. 106.

předčasné smrti. Právě v momentě Sidneyho úmrtí se Mary Sidney rozhodla stát se hlavní šířitelkou jeho literárního odkazu, a proto se odhodlala dokončit a tiskem vydávat díla, která jí její bratr věnoval. V zájmu zachování Sidneyho odkazu poskytovala patronát těm, kteří ve svých dílech práci a osobnost jejího bratra opěvovali. Jednalo se buď o muže, kteří byli blízkými přáteli jejího bratra nebo o mladé svobodné muže, kteří byli na panství najati hlavně proto, aby zde plnili práci, kterou jim hraběnka, jakožto paní domu, zadala. Poté, co splnili zadané úkoly se zpravidla snažili získat její přízeň. Sepisovali proto díla, v nichž oslavovali její krásu a ctnosti, kterými oplývala. K psaní ód na hraběnku se uchýlovali s vidinou šance dostat do blízkosti jejího manžela a využít jeho moci v oblasti politiky.¹⁷¹

Philip Sidney nebyl jediným hraběnciným blízkým člověkem, jemuž se rozhodla věnovat pozornost a patronát. Podporovala také svého mladšího bratra Roberta Sidneyho, dalšího významného literáta z rodu Sidney, stejně jako svého syna Williama Herberta a neteř Mary Sidney Wroth, pro kterou byla literární činnost její tety velkou inspirací.

Děl, která byla věnována hraběnce Mary Sidney Herbert se záměrem opěvovat ji, jakožto krásnou a ctnostnou ženu a nadto ještě jako největší patronku své doby, vzniklo celkem asi dvacet pět a na jejich sepsání pracovalo osmnáct literátů. Autoři si byli dobře vědomi toho, že věnování díla sestře národního hrdiny, a předního básníka, a navíc manželce jednoho z nejvlivnějších mužů soudobé Anglie, jim zajistí určitou prestiž a důvěryhodnost. Proto v dílech odkazovali na svá autorská díla, čímž zajistili jejich větší čtenost v rámci anglické společnosti. Mezi autory, kterým Mary Sidney Herbert věnovala pozornost a byli pod záštitou jejího mecenášství můžeme uvést například již mnohokrát zmiňovaného Edmunda Spensera, Abrahama Fraunce, Thomase Moffeta, rodinného lékaře rodiny Sidneyových nebo Samuela Daniela.¹⁷²

Její obliba začala upadat po smrti jejího manžela Henryho Herberta v roce 1601, kdy se rozhodla odejít z Wiltonu do Londýna. Její manžel zanechal všechn majetek svému nejstaršímu synovi, lordu Williamu Herbertovi, a proto se začala snižovat i

¹⁷¹ Lamb, Mary, E. *The Countess of Pembroke's Patronage. In English Literary Renaissance.* Str. 163.

¹⁷² Lamb, Mary, E. *The Countess of Pembroke's Patronage. In English Literary Renaissance.* Str. 164, 167.

intenzita jejích vlastních literárních aktivit, stejně jako patronátu poskytovaného umělcům.¹⁷³

Mary Sidney Herbert, hraběnka z Pembroke, zemřela krátce před svými šedesátými narozeninami dne 25. září roku 1621. Osudným se jí stalo prodělání neštovic. Na její přání jí rodina uspořádala pohřeb v katedrále svatého Pavla. Pohřbena je v katedrále v Salisbury, kde spolu sní spočívají i její manžel a její synové.

¹⁷³ Lamb, Mary, E. *The Countess of Pembroke's Patronage. In English Literary Renaissance.* Str. 166.

5 ZÁVĚR

Cílem této diplomové práce bylo představit osobnost Philipa Sidneyho a dále analyzovat jeho kulturně-literární činnost se zřetelem k tématu profesionalizace literární kultury. Hlavním záměrem bylo dále představit osobnost sestry Philipa Sidneyho, Mary Sidney Herbert a rovněž jako u jejího bratra analyzovat její kulturně-literární činnost, kterou značně přispěla k profesionalizaci literární kultury, a ještě významněji k rozvoji kultu mecenášství. Mým dalším záměrem bylo v diplomové práci poukázat jak na vztahové vazby Philipa Sidneyho a Mary Sidney Herbert s významnými osobnostmi alžbětiské renesanční kultury (např. královna Alžběta I., Hubert Languet, Penelope Devereux, Frances Walsinghamová, Henry Herbert aj.), tak i vztah mezi sourozenci Sidneyovými.

První část práce představila život a dvůr anglické královny Alžběty I., jejíž přístup k vládě a náboženství značně ovlivnil fungování země a jejího obyvatelstva, stejně jako vazby s ostatními evropskými zeměmi. V závěru první části jsem se věnovala rozvoji alžbětinské vzdělanosti a literární kultury, jež byla ovlivněna postupně vznikajícím kultem mecenášství a nově vytvořeným povoláním básníka.

Další část této diplomové práce byla věnována osobnosti Philipa Sidneyho, významného anglického literáta, vojáka a dvořana, pobývajícího na dvoře královny Alžběty I. První část kapitoly o Philipu Sidneyem byla zaměřena na jeho dětství, dospívání a vzdělávání, jež bylo následně, podle tehdejších standardů, podpořeno iniciační cestou po Evropě. Události, kterým zde musel tehdy sedmnáctiletý Philip Sidney čelit, do značné míry ovlivnily jak jeho soukromý život, tak i jeho literární tvorbu. V rámci rozvoje Sidneyho osobnosti vnímáme i vliv evropských intelektuálů, se kterými se Philip Sidney v době iniciační cesty setkával. Někteří z nich Philipa Sidneyho ovlivňovali i po skončení jeho kavalírské cesty. Mezi osobnosti, které Philipa Sidneyho ve velké míře ovlivnily, se řadí i Hubert Languet. Vztahu mezi Philipem Sidneyem a jeho mentorem Hubertem Languetem byla věnována jedna z podkapitol práce. Vzhled do Sidneyho vztahů nabídla i další podkapitola práce, ve které jsem se snažila poukázat na vztahovou spřízněnost královny Alžběty I. a rodin Essex a Sidney. Další segment práce se věnoval rozboru Sidneyho literárních děl. Prvním z analyzovaných děl byla *The Countess of Pembroke's Arcadia*, jež se do obecného povědomí vžila pod zkráceným názvem *Arcadia*. Jedná se o pastorální romanci, v níž jsou popisována

dobrodružství princů Pyrocla a Musidora. Philip Sidney si přál, aby manuskript tohoto díla zůstal jen ve vlastnictví jeho sestry Mary Sidney Herbert, ale ona se rozhodla ho ve spolupráci s Fulkem Gravillem zrevidovat a následně vydat tiskem. Druhým zde analyzovaným dílem je *Obrana básnictví (The Defence of Poesy)*, emotivní řeč Philipa Sidneyho na obranu básnictví. Posledním dílem, o jehož analýzu jsem se v rámci diplomové práce pokusila, je Sidneyho rozsáhlá sbírka sonetů *Astrophel a Stella (Astrophel and Stella)*. Jedná se o mimořádně úspěšné dílo, v jehož rámci Philip Sidney explicitně odhaluje svůj vnitřní život. Předlohou pro hlavního hrdinu sonetů, Astrophela, má být sám spisovatel. Předlohou pro ženskou hlavní hrdinku se stala Lady Penelope Devereux, později provdaná lady Rich. Vztahu mezi Sidneyem a lady Penelope Devereux je taktéž věnována jedna z podkapitol práce. Celou sbírkou se prolíná tradiční renesanční motiv neopětované lásky. Philip Sidney zde ale rozvíjí i mnohem závažnější témata, mezi která můžeme řadit ta, která se týkají politiky a současného mocenského uspořádání v rámci Evropského kontinentu. Nedílnou součástí textu tohoto díla je také Sidneyho upozorňování na morální úlohu poezie.

Po oddílu věnovanému životu a literární tvorbě významného dvořana, vojáka a básníka Philipa Sidneyho následuje druhý hlavní oddíl práce, v němž jsem se snažila představit život a dílo mladší sestry Philipa Sidneyho, Mary Sidney Herbert. I zde jsem postupovala po jakési časové ose. Jako první je tedy představeno dětství a vzdělání Mary Sidney Herbert, na které její rodina velmi dbala. Poté následuje úsek věnovaný jejímu pobytu na dvoře královny Alžběty I. Další kapitola této diplomové práce je věnována manželství Mary Sidney Herbert s bezmála o třicet let starším Henrym Herbertem. Během svého života se musela Mary Sidney Herbert vyrovnávat hned s několika tragédiemi, které ovlivnily její život i pozdější literární tvorbu-jimi jsem se taktéž zabývala v jedné z podkapitol práce. Mary Sidney Herbert je známá především jako žena, jejímž cílem bylo udržet odkaz jejího zemřelého bratra v povědomí společnosti. Mary Sidney Herbert ale byla pro Philipa Sidneyho důležitou osobou již za jeho života. Vztahu mezi sourozenci Sidneyovými jsem se věnovala v předposlední kapitole této diplomové práce. Poslední větší oddíl práce se věnuje literární a poetické tvorbě Mary Sidney Herbert, hraběnky z Pembroke, již se začala věnovat v roce 1588 po svém návratu do veřejného života v rámci dvora královny Alžběty I. Její literární tvorbu můžeme pomyslně rozdělit do tří hlavních segmentů. Prvním z nich je dokončení metrických žalmů, s jejichž tvorbou začal před svou smrtí její bratr Philip

Sidney. Druhým segmentem je editace Sidneyho díla *The Countess of Pembroke's Arcadia*. Posledním segmentem literární práce Mary Sidney Herbert, kterým jsem se v této práci zabývala, byla její vlastní literární tvorba, v jejímž rámci jsem se jako první věnovala básnické skladbě *To the Angel Spirit of the most Excellent Sir Philip Sidney*. V tomto díle se Mary primárně vyrovnávala se svým velkým smutkem, zapříčiněným smrtí jejího milovaného bratra, Philipa Sidneyho. Dále byl v diplomové práci věnován prostor *Rozpravě o životě a smrti*, jejíž překlad se stal nejznámějším dílem Mary Sidney Herbert. Po něm následuje analýza Garnierova *Antonia*, o jehož překlad z francouzského jazyka se Mary Sidney rovněž zasloužila. Smrti se týkalo i další dílo, Petrarcův *Triumph smrti*, který Mary Sidney Herbert překládala, tentokrát z italštiny. O jeho analýzu jsem se v rámci diplomové práce taktéž pokusila. Posledními v práci analyzovanými díly jsou básně *The Dolefull Lay of Clorinda* a *Euen now that Care*. Ty věnovala Mary Sidney své blízké přítelkyni, královně Alžbětě I. Poslední podkapitola této diplomové práce byla věnována Mary Sidney Herbert jakožto velmi významné renesanční patronce umění. Prostřednictvím patronátu se snažila o podporu primárně těch umělců, kteří ve svých dílech opěvovali osobnost a literární tvorbu jejího předčasně zemřelého bratra Philipa Sidneyho.

6 POUŽITÁ LITERATURA

Primární zdroje

A Discourse of Life and Death by Philippe de Mornay. In HANNAY, Margaret P. – KINNAMON, Noel. J. – BRENNAN, Michael G. (eds.). *Selected Works of Mary Sidney Herbert Countess of Pembroke*. Tempe: Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies 2005, s. 112–129.

SIDNEY, Philip. *Astrofel a Stella*. Přel. Alois Bejblík a Gustav Franci. Praha: Odeon, 1987.

SIDNEY, Philip. *The Defence of Poesy*. In: DUNCAN-JONES, Katherine. *Sir Philip Sidney The Major Works*. New York: Oxford University Press, 2008, s. 212-250. ISBN: 978-0-19-953841-6.

SIDNEY, Philip. *The Lady of May*. In: DUNCAN-JONES, Katherine. *Sir Philip Sidney The Major Works*. New York: Oxford University Press, 2008, s. 212-250. ISBN: 978-0-19-953841-6.

Sekundární zdroje

ADDLESHAW, Percy. *Sir Philip Sidney*. New York: G. P. Putnam's Sons, 1909.

ALEXANDER, Gavin (ed.) *Sidney's The Defence of Poesy' and Selected Renaissance Literary Criticism*. London: Penguin Books, 2004. ISBN: 978-0141439389.

ALEXANDER, Gavin. *Writing after Sidney: The Literary Response to Sir Philip Sidney 1586-1640*. Oxford University Press: Oxford – New York, 2010. ISBN: 978-0199285471.

BEJBLÍK, Alois; HORNÁT, Jaroslav; LUKEŠ, Milan. *Alžbětinské divadlo: Shakespearovi předchůdci*. Praha: Odeon, 1978.

BERRY, Edward. „Hubert Languet and the „Making of Philip Sidney““. *Studies in Philology*, 1988, roč. 85, č. 3, str. 305-320. [online]. [cit. 9.2.2023]. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/4174308>.

DORAN, Susan. *Elizabeth I. and Foreign Policy*. London: Routledge, 2000. ISBN: 9780203136638.

DUNCAN-JONES, Katherine. *Sir Philip Sidney: Courtier Poet*. New Haven: Yale University Press, 1991. ISBN 978-0300050998.

DUNCAN-JONES, Katherine. *Sir Philip Sidney: The Major Works*. New York: Oxford University Press, 2008. ISBN 978-0-19-953841-6.

FORD, Boris. *The age of Shakespeare*. London: Penguin Books, 1928.

FREEDMAN, Sylvia. *Poor Penelope: Lady Penelope Rich, an Elizabethan woman*. London: The Kensal Press, 1983. ISBN: 0-946041-20-2.

GUY, John. *The Reign of Elizabeth I: Court and Culture in the Last Decade*. London: Cambridge University Press, 1995. ISBN: 9780521443418.

GREENBLATT, Stephen. *The Norton Anthology of English Literature*. New York: WW Norton & Co., 2006. ISBN 978-0-393-60311-8.

HANNAY, Margaret P.; KINNAMON, Noel J.; BRENNAN, Michael G. (eds.) *Selected Works of Mary Sidney Herbert Countess of Pembroke*. Tempe: Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, 2005. ISBN 0-86698-333-3.

HANNAY, Margaret, P. *Philip's phoenix: Mary Sidney, Countess of Pembroke*. Oxford: Oxford University Press, 1990. ISBN: 9780195057799.

GARIN, Eugenio. *Renesanční člověk a jeho svět*. Praha: Vyšehrad, 2003.

HODGSON, Elizabeth. *Grief and Women Writers in the English Renaissance*. Cambridge: Cambridge University Press, 2014. ISBN: 9781107079984.

KASTNEROVÁ, Martina. *Lady Mary Sidney Herbert a Lady Mary Wroth: labutí píseň a imaginativní svět jako součást rodinného odkazu*. Ostium. 2017, 13, 1. Dostupné z WWW:< <http://www.ostium.sk/sk/lady-mary-sidney-herbert-a-lady-mary-wroth-labuti-pisen-a-imaginativni-svet-jakosoucast-rodinneho-odkazu/>>.

KASTNEROVÁ, Martina. *Poezie jako vyprávění příběhů: Intelektuální kruh Philipa Sidneyho*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2018. ISBN: 978-80-7465-301-8.

KASTNEROVÁ, Martina. *Profesionalizace literární kultury: alžbětinská poetika jako součást komplexu renesančního vědění*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2016. ISBN: 978-80-7465-203-5.

LAMB, Mary, E. *The Countess of Pembroke's Patronage*. English Literary Renaissance, 1982, roč. 12, č. 2, Str. 162-179. Dostupné z: <https://www.jstor.org/stable/43447074>.

LOADES, David. *Elizabeth I*. Londýn: A&C Black, 2003. ISBN: 9781852853044

MOUNTFORD, Peter. *Maecenas*. England: Routledge, 2019. ISBN: 9780429647710

PECK, Levy, Linda. *Court Patronage and Corruption in Early Stuart England*. England: Routledge, 1993. ISBN: 9780415093682.

SCHNEIDER, Regina. *Sidney's Rewriting of the „Arcadia“*. Ams Studies in the Renaissance, 2008, roč. 43, č. 1. ISBN: 978-0-404-62343-2.

SHENK, Linda. *Learned Queen: The Image of Elizabeth I. in Politics ad Poetry*. Londýn: Palgrave Macmillian, 2009. ISBN: 9780230615625

STILLMAN, Robert, E. *Philip Sidney and the Poetics of Renaissance Cosmopolitanism*. Farnham: Ashgate, 2008. ISBN: 978075468119.

SYMONDS, John, A. *Sir Philip Sidney*. Detroit: Gale Research Company, 1968.

ŠPELDA, Daniel. *Renesanční a novověká filosofie*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2009. ISBN: 978-80-7043-822-0.

VARLOW, Sally. *The Lady Penelope: The lost tale of love and politics in the court of Elizabeth I*. The United Kingdom: André Deutsch, 2009. ISBN: 978-1-78012-159-8.

7 RESUMÉ

This thesis deals with two prominent personalities of Elizabethan literary culture -Philip Sidney and his younger sister Mary Sidney Herbert. The aim of the thesis was to analyse their cultural-literary activities with regard to the subject of the professionalisation of literary culture and the phenomenon of patronage.

The thesis can be primarily divided into three main areas. The first one deals with the life and period of the reign of Queen Elizabeth I. The next one follows the life and literary works of Philip Sidney. The last one focuses on the life, literary and as well as patronage activities of Mary Sidney Herbert.